การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบและการเผชิญปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ

นางสาว โสภิตา พุ่มดียิ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1431-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ATTRIBUTION OF RESPONSIBILITY AND COPING WITH ACADEMIC PROBLEMS AMONG UNIVERSITY STUDENTS WITH HIGH AND LOW ACADEMIC ACHIEVEMENT

Miss Sopita Poomdeeying

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Counseling Psychology
Faculty of Psychology
Chulalongkorn University
Academic Year 2004

ISBN 974-53-1431-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบและการเผชิญปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ
โดย	นางสาว โสภิตา พุ่มดียิ่ง
สาขาวิชา	จิตวิทยาการปรึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล)

โสภิตา พุ่มดียิ่ง : การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบและการเผชิญปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. (ATTRIBUTIONS OF RESPONSIBILITY AND COPING WITH ACADEMIC PROBLEMS AMONG UNIVERSITY STUDENTS WITH HIGH AND LOW ACADEMIC ACHIEVEMENT) อ. ที่ปรึกษา : รศ. สุภาพรรณ โคตรจรัส, 95 หน้า. ISBN 974-53-1431-5.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาทางการเรียนและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา 3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นิสิตระดับปริญญาตรีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 854 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสำรวจตนเองด้านการเรียน และแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง และวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีของ Dunnette's T3 ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตนักศึกษาอนุมานสาเหตุว่าตนมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนมาก แต่ทั้งตนและผู้อื่น/สิ่งอื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาด้านการเรียน

2. นิสิตนักศึกษาโดยทั่วไปเลือกรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง แบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง และแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา มากตามลำดับ และเลือกรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ปานกลาง

3. นิสิตนักศึกษาทั้งชายและหญิง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันและสาขาวิชาแตกต่างกันมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา ที่มีนัยสำคัญดังนี้

4.1 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีเลิศ เลือกรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง และแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง มากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง

4.2 นิสิตนักศึกษาชายเลือกรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ในขณะที่นิสิตนักศึกษาหญิงเลือกรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองมากกว่านิสิตนักศึกษาชาย

สาขาวิชา .....จิตวิทยาการปรึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา ..... 2547 ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

4478154438 : MAJOR COUNSELING PSYCHOLOGY
KEY WORD: ATTRIBUTIONS OF RESPONSIBILITY / HELPING AND COPING ORIENTATION / ACADEMIC PROBLEMS

SOPITA POOMDEEYING: ATTRIBUTIONS OF RESPONSIBILITY AND COPING WITH ACADEMIC PROBLEMS AMONG UNIVERSITY STUDENTS WITH HIGH AND LOW ACADEMIC ACHIEVEMENT. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SUPAPAN KOTRAJARAS, 95 pp. ISBN 974-53-1431-5.

This research investigated 1) the attributions of responsibility for academic problems and solutions, and helping and coping orientations of university students. 2) the effects of students' gender, field of study, and academic achievement on their attributions of responsibility for academic problems and solutions. 3) the effects of students' gender, field of study, and academic achievement on their helping and coping orientations. Participants were 854 undergraduate students from Chulalongkorn University. The instruments used were the Responsibility Attributions and the Helping Coping Orientation Measure. Data was analyzed using a two-way ANOVA design followed by post-hoc multiple comparisons with Dunnett's T3 test. The major findings were as follow:

1. University students attributed high level of responsibility for solutions, but attributed responsibility for problems cause both to self and to others.

2. University students reported more use of self-generating model, empowerment model and direct guidance model respectively, and reported moderately use of expertise model.

3. No significant effects for students' academic achievement and field of study on their attributions of responsibility for problems cause and for solution.

4. The two-way ANOVA yielded significant effects for students' gender, and academic achievement on their coping and helping orientations.

4.1 Students with excellent academic achievement reported greater preference for self-generating model and empowerment model than those with moderate academic achievement.

4.2 Male students reported greater preference for expertise model than female students and female students reported greater preference for self-generating model than male students.

Field of study...Counseling Psychology.... Student's signature .....
Academic year .....2004..... Advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ก็ด้วยความเมตตา เอาใจใส่จากอาจารย์ทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุภาพรรณ โคตรจรัส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อีกทั้งยังให้กำลังใจยามที่ผู้วิจัยท้อแท้และสิ้นหวัง

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล ที่คอยถามไถ่ด้วยความเอาใจใส่และรอยยิ้มพิมพ์ใจ อีกทั้งคำแนะนำในการพัฒนา แก้ไข เครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ ที่เมตตาให้ความรักและความช่วยเหลือ ตลอดจนคำแนะนำต่างๆ แก่ผู้วิจัยเสมอมา

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.โสรีช์ โพธิแก้ว อาจารย์ผู้ที่ทำให้ผู้วิจัยรู้จักความต้องการของตัวเองมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้วิจัยเข้าใจว่าชีวิตมีสองด้านเสมอ

กราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ความเข้าใจในวิชาจิตวิทยาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัยต่อการปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษาและการดำเนินชีวิต

กราบขอบพระคุณคณบดีทุกท่านที่กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ประจำคณะต่าง ๆ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกให้กับผู้วิจัยในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา ที่ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยในการศึกษามาศึกษาเล่าเรียนในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนรัก คุณอัครพล วีรวงศ์ และคุณเอกภาพ บูรณะไทย ผู้เป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนในครั้งนี้ คุณรัชฎา แสงสุรินทร์ เพื่อนที่อยู่เคียงข้างเสมอมา ไม่ว่าจะยามสุขหรือยามทุกข์ คุณนันทินี ศุภมงคล คุณวรรณพร มรรคทรัพย์ คุณวีรนุช วงศ์คงเดช คุณวสี ศรีชลาคม และคุณรุ่งรังสิมา สัตยาไชย ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณเพื่อน ๆ จิตวิทยาการปรึกษารุ่น 17 ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ ผู้วิจัยรับรู้และระลึกถึงอยู่เสมอ

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยอบรมสั่งสอน และมอบโอกาสต่างๆ ในชีวิตให้แก่ผู้วิจัย และน้องสาวที่คอยเป็นกำลังใจ ผู้วิจัยขอมอบความสำเร็จในครั้งนี้ให้แก่อาจารย์ทุกท่านในชีวิต คุณพ่อ คุณแม่และครอบครัว และทุกคนที่มีส่วนเกื้อหนุนให้วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณด้วยความจริงใจไว้ ณ ที่นี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ซ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4

ขอบเขตของการวิจัย 5

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 9

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 10

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 10

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 17

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 22

กลุ่มตัวอย่าง 22

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 23

การเก็บรวบรวมข้อมูล 35

การวิเคราะห์ข้อมูล 36

บทที่ 4 ผลการวิจัย 37

บทที่ 5 การอภิปรายผล 60

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 65

รายการอ้างอิง 70

ภาคผนวก 73

ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการวิจัย 74

ภาคผนวก ข แบบวัดฉบับสมบูรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย 79

ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ..... 88

ภาคผนวก ง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือรูปแบบการช่วยเหลือฯ..... 90

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 95

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 10
ตารางที่ 2 ลักษณะของบุคคลจำแนกตามการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ ในรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแต่ละรูปแบบ 11
ตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา 22
ตารางที่ 4 ค่าความเที่ยงของแบบอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบของ Karuza และคณะ และแบบสำรวจตนเองด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาไทย 27
ตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบและค่าความเที่ยงของแบบวัด HCOM 30
ตารางที่ 6 ค่าความเที่ยงของแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือ และการเผชิญปัญหา 35
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนการอนุมาน สาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา จำแนกตาม เพศ สาขาวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 38
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการ แก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (N = 854) 39
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนรูปแบบ การช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 42
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษา เลือกใช้เป็นอันดับแรก 43
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษา เลือกใช้มากกว่า 1 รูปแบบ (n = 77) 44
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการอนุมานสาเหตุ ความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 45
ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 46
ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการอนุมานสาเหตุ ความรับผิดชอบ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา 47

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา 48
ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ 49
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนรูปแบบความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ...50
ตารางที่ 18 การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน 52
ตารางที่ 19 การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตรูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน 53
ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา 54
ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนรูปแบบความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา 55
ตารางที่ 22 การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน 56
ตารางที่ 23 การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้ /ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน 57
ตารางที่ 24 ข้อกระทงของแบบวัดการอนุมานสาเหตุคามรับผิดชอบ จำแนกรายด้าน 87
ตารางที่ 25 ข้อกระทงของแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาจำแนกตามรูปแบบ 87

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ทั้งหมดในแต่ละด้าน (CITC) การทดสอบค่าที (t-test) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha)..... 89

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ทั้งหมดในแต่ละด้าน (CITC) การทดสอบค่าที (t-test) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha)..... 91

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นความช่วยเหลือในลักษณะของวิชาชีพ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ได้รับการฝึกฝนกับผู้รับการปรึกษาที่มีปัญหาทางด้านจิตใจ โดยนักจิตวิทยาการปรึกษาจะใช้วิธีการในการปรึกษาเชิงจิตวิทยารูปแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทิศทางที่เหมาะสมทั้งในด้านทัศนคติ ความคิด พฤติกรรม ตลอดจนมีการปรับตัวที่ดีและมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น (Nystul, 1999)

นักจิตวิทยาการปรึกษา ต้องทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้มารับการปรึกษาในด้านต่างๆ พร้อมทั้งทำความเข้าใจลักษณะที่แตกต่างระหว่างบุคคล กระบวนการของการพยายามทำความเข้าใจผู้มารับการปรึกษานั้น นักจิตวิทยาการปรึกษาจะต้องสังเกตพฤติกรรมของผู้มารับการปรึกษาและบริบททั่วๆ ไปของผู้มารับการปรึกษา เพื่อดูว่าเหตุใดพฤติกรรมนั้นยังคงมีอยู่และนำไปสู่ข้อสรุปว่าอะไรเป็นสาเหตุของพฤติกรรม ข้อสรุปนี้อาจจะแสดงถึงแนวโน้มทางด้านอารมณ์ ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของผู้มารับการปรึกษา และอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม หรืออาจจะผสมผสานระหว่างลักษณะนิสัยกับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (Heider, 1958) ซึ่งช่วยในการทำความเข้าใจปัญหาพฤติกรรมของผู้มารับการปรึกษา รวมทั้งช่วยในการทำนายการตอบสนองของผู้มารับการปรึกษาต่อกระบวนการการปรึกษาและและอาจสรุปได้ถึงรูปแบบของการช่วยเหลือที่จะนำมาใช้และผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น (Lopez & Wolkenstein, 1990)

ประเด็นสำคัญที่นักจิตวิทยาการปรึกษาควรพิจารณา คือ การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหามีส่วนในการตัดสินใจของนักจิตวิทยาการปรึกษาในฐานะที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือว่าจะช่วยเหลือได้อย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาทั้งในระดับความรับผิดชอบสูงและต่ำตามแนวคิดของ Brickman และคณะ (Brickman, Rabinowitz, Karuza, Coates, Cohn and Kidder, 1982; Karuza, Zevon, Rabinowitz and Brickman, 1982) โดยอธิบายว่าการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา (attributions of responsibility for problem cause)

คือ การอนุมานสาเหตุในลักษณะตำหนิตนเอง (blame attributions) และการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหา (attributions of responsibility for problem solution) คือ การอนุมานสาเหตุในลักษณะการควบคุมเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น (control attributions)

มิติทั้ง 2 ประกอบขึ้นเป็นรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา (helping and coping model) จำแนกได้เป็น 4 รูปแบบ ตามระดับความรับผิดชอบที่มี รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบแรก คือ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (self - generating model) บุคคลที่จัดอยู่ในรูปแบบนี้จะเชื่อว่าตนรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา จะมองปัญหาว่าเป็นผลมาจากการขาดความพยายามของตนเอง และมีแนวโน้มที่จะแสวงหาความช่วยเหลือในลักษณะการเสริมสร้างแรงจูงใจ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการเอาชนะปัญหาที่เกิดขึ้น ในทางตรงข้าม บุคคลที่จัดอยู่ในรูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (expertise model) จะมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อทั้งการเกิดปัญหาและต่อการแก้ปัญหาในระดับต่ำ มองว่าตนเองเป็นผู้ป่วยหรือไร้ความสามารถ ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความชำนาญพิเศษที่สามารถช่วยเขาได้ ส่วนบุคคลในกลุ่มของรูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (direct guidance model) มีความเชื่อว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาของตน แต่ไม่สามารถรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา โดยเชื่อว่าปัญหาสามารถแก้ไขได้โดยการปฏิบัติตามคำแนะนำหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากผู้อื่นที่รู้ดีกว่า รูปแบบสุดท้าย คือ รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อให้สามารถเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (empowerment model) บุคคลในกลุ่มนี้เชื่อว่าถึงแม้ตนเองจะไม่ได้เป็นผู้ที่สร้างปัญหา แต่เขาก็จะรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหานั้น ดังนั้นคนเหล่านี้จะแสวงหาความช่วยเหลือด้วยการร่วมมือกับผู้อื่น หรือใช้แหล่งทรัพยากรต่างๆ เพื่อเอาชนะอุปสรรคภายนอกที่ก่อให้เกิดปัญหา (Wall & Hayes, 2000)

มีการนำทฤษฎีของ Brickman และคณะมาใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบและแง่มุมต่างๆ ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา Tracy (1998; อ้างถึงใน Wall & Hayes, 2000) พบว่า ความสอดคล้องระหว่างผู้มารับการปรึกษากับนักจิตวิทยาการปรึกษาในประเด็นของความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา สามารถทำนายความพึงพอใจในสัมพันธภาพของ การปรึกษาของผู้มารับการปรึกษาและนักจิตวิทยาการปรึกษาในการพบกันครั้งแรก และมีแนวโน้มในการยุติกระบวนการปรึกษาก่อนกำหนดหรือไม่ นอกจากนี้ Hayes, Wall & Shea (1998; อ้างถึงใน Wall & Hayes, 2000) พบว่า ความสอดคล้องกันของการอนุมานสาเหตุของนักจิตวิทยาการปรึกษาและผู้มารับการปรึกษามีความสัมพันธ์โดยตรง

ต่อการสร้างสัมพันธภาพในการปรึกษาและความพึงพอใจของผู้มารับการปรึกษาต่อกระบวนการปรึกษา จากการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า ถึงแม้การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาของผู้มารับการปรึกษาและนักจิตวิทยาการปรึกษาอาจจะไม่สอดคล้องกันอย่างแท้จริง เป็นเพียงความสอดคล้องตามการรับรู้เท่านั้น แต่ก็ยังสามารถทำนายความพึงพอใจต่อกระบวนการปรึกษาและต่อการประเมินความน่าเชื่อถือของนักจิตวิทยาการปรึกษา (Atkinson, Worthington, Dana, & Good, 1991; Worthington & Atkinson, 1996 อ้างถึงใน Wall & Hayes, 2000)

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและหน้าที่บทบาทของนักจิตวิทยาการปรึกษาในการดูแลปัญหาทางจิตใจของผู้มารับการปรึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งของนิสิตนักศึกษา การปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสถานศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนามนุษย์ (Corey, 1995) เพราะมุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพึ่งตนเองได้ มีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ และดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

ในชีวิตการเรียนนิสิตนักศึกษาย่อมที่จะพบกับปัญหาต่างๆ ในสถานศึกษา รวมทั้งจะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวและเผชิญกับปัญหาเหล่านั้น จากการศึกษาของ Felker (1973) เกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานศึกษาใหม่ในปีแรกของการศึกษา จะสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ ส่วนนักศึกษาที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ จะเกิดปัญหาทางสุขภาพจิต และส่งผลกระทบไปถึงด้านการเรียนด้วย

มีงานวิจัยจำนวนมากที่พบว่า ปัญหาการปรับตัวทางด้านการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา (สุภาพรรณ โคตรจรัส, 2524; อภิวันท์ วงศ์ข้าหลวง, 2530) เด็กที่มีปัญหาการปรับตัวทางการเรียน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมักจะออกจากการเรียนก่อนกำหนด จากการวิจัยของ Coates, Renzaglia, and Embree (1983) พบว่า นักเรียนที่ออกจากการเรียนก่อนกำหนดส่วนใหญ่จะรับรู้ว่าตนเองไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและไม่ต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา คือ มีการเผชิญปัญหาอยู่ในรูปแบบการต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่านักเรียนที่จัดอยู่ในรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Coates, Renzaglia, and Embree, 1983 อ้างถึงใน Clary, & Thieman, 2002)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำนายความสำเร็จของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ (Astin, 1964) และยังมีงานวิจัยที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับอุดมศึกษาได้ (วันชาติ อ่วมแจง, 2529)

นอกจากนี้ มีผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษามีลักษณะของความรับผิดชอบแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ กลุ่มที่ระบุว่าความรับผิดชอบส่วนใหญ่อยู่ที่ตัวบุคคลเอง กลุ่มที่ระบุว่าความรับผิดชอบส่วนใหญ่อยู่ที่ปัจจัยอื่นหรือบุคคลอื่น และกลุ่มที่ระบุว่าความรับผิดชอบนั้นอยู่ที่ตัวเองและบุคคลอื่นเท่าๆ กัน และสำหรับนักศึกษาที่มีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหาว่าตนเองเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบนั้น จะมีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) สูงกว่านักศึกษาที่มีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาว่ามาจากปัจจัยภายนอก

ดังนั้นการศึกษาว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน จะมีรูปแบบการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาทางการเรียนและมีรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างไร จะช่วยให้นักจิตวิทยาการปรึกษาที่มีบทบาทในการช่วยเหลือเชิงวิชาชีพสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม กับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของผู้มารับการปรึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนและการแก้ไขปัญหาทางการเรียนตามรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของ Brickman และคณะ (1982)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาชายและหญิง ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 – 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547

ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ
   - 1.1 เพศ
   - 1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ
     - 1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเลิศ
     - 1.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี
     - 1.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
     - 1.2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
   - 1.3 สาขาวิชา ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่
     - 1.3.1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ
     - 1.3.2 วิทยาศาสตร์กายภาพ
     - 1.3.3 สังคมศาสตร์
     - 1.3.4 มนุษยศาสตร์
2. ตัวแปรตาม
   - 2.1 คะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่
     - 2.1.1 การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาด้านการเรียน
     - 2.1.2 การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน

2.2 คะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 4 รูปแบบ คือ

2.2.1 รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model)

2.2.2 รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model)

2.2.3 รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model)

2.2.4 รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ** หมายถึง นิสัยในการอธิบายที่แต่ละคนใช้ เพื่ออธิบายความรับผิดชอบต่อปัญหาด้านการเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 มิติ ได้แก่ การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาด้านการเรียนว่าเกิดจากตนเองหรือเกิดจากบุคคลอื่น/สิ่งอื่น และการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนว่าเกิดจากตนเองหรือเกิดจากบุคคลอื่น/สิ่งอื่น

ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบวัดการอนุมานสาเหตุที่พัฒนาขึ้นโดยศึกษาแนวทางจาก Models of Coping ของ Clary และ Thieman (2002) และ Responsibility Attributions ของ Karuza และคณะ (1990) มีช่วงคะแนน 1 – 5 คะแนน

1.1 การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาในการเรียนที่เกิดจากตนเอง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ ตั้งแต่ 3.50 คะแนน และสูงกว่า

1.2 การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาในการเรียนที่เกิดจากผู้อื่น/สิ่งอื่น หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ ต่ำกว่า 3.50 คะแนน

2. **รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา** หมายถึง ความเชื่อพื้นฐานของบุคคลต่อแบบแผนการให้หรือรับความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ที่แสดงถึงการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาของแต่ละบุคคล จำแนกเป็นรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง และรูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ตามกรอบอ้างอิงจากรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของ Brickman และคณะ (1982)

ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่พัฒนาขึ้น โดยศึกษาแนวทางจากแบบวัด Helping Coping Orientation Measure ของ Michlitsch และ Frankel, (1989) และ Models of Helping and Coping ของ Karuza และคณะ (1990) ดังนี้

2.1 **รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง** (Self-Generating Model)

เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าตนมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาในระดับสูง ปฏิสัมพันธ์ในการให้ความช่วยเหลือมีลักษณะจูงใจและเสริมแรงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในตนเอง เน้นการเสริมแรงให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในตนเอง โดยมีความเชื่อพื้นฐานในธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์สามารถจัดการควบคุมการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ช่วยตนเองได้ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนด้านรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

2.2 **รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา** (Direct Guidance Model)

เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าตนมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา แต่ไม่คิดว่าตนเองต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา การให้ความช่วยเหลือมีลักษณะของการให้แนวการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน มีกฎ กติกาในการควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางที่วางไว้อย่างเข้มงวด โดยมีความเชื่อพื้นฐานในธรรมชาติของมนุษย์ในทางลบ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนด้านรูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

2.3 **รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง** (Empowerment Model)

เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าแม้ตนจะไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา แต่มีส่วนที่จะต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเห็นว่าโดยพื้นฐานของมนุษย์มีธรรมชาติที่ดี ปัญหาไม่ได้เกิดจากตัวบุคคลแต่เกิดจากความกดดันจากสิ่งแวดล้อม ขาดทรัพยากรและแหล่งสนับสนุนต่างๆ การให้ความช่วยเหลือจะมุ่งที่การให้หรือใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อบุคคลจะสามารถจัดการกับปัญหาและเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนด้านรูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

2.4 **รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ** (Expertise Model)

เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่คิดว่าตนเองไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อปัญหาและการแก้ไขปัญหา ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ไม่ได้มีสาเหตุมาจากตนเอง ฉะนั้นตนเองก็ไม่ใช่ผู้ที่จะต้องมาแก้ไขปัญหานั้น และบุคคลในกลุ่มนี้เชื่อว่าตนจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือหรือรักษาจากผู้เชี่ยวชาญ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนด้านรูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

3. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) ของนิสิตนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนถึง ปีการศึกษา 2547 แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

3.1 ดีเลิศ	หมายถึง	ผู้ที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ 3.25 ขึ้นไป
3.2 ดี	หมายถึง	ผู้ที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.00 – 3.24
3.3 ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 – 2.99
3.4 ต่ำ	หมายถึง	ผู้ที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.49 และต่ำกว่า

4. **สาขาวิชา** แบ่งได้ 4 กลุ่ม ได้แก่

4.1 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ได้แก่ คณะสหเวชศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ และสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

4.2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

4.3 สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะพาณิชศาสตร์และการบัญชี คณะรัฐศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์

4.4 สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา
2. เพื่อทราบถึงการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา
3. เพื่อเป็นแนวทางแก่นักจิตวิทยาการปรึกษาในการทำความเข้าใจรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของผู้เรียน สามารถใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาให้ การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อเป็นข้อความรู้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

Brickman และคณะ (Brickman, Rabinowitz, Karuza, Coates, Cohn and Kidder, 1982; Karuza, Zevon, Rabinowitz and Brickman, 1982) ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการอนุมานสาเหตุที่บุคคลใช้ในการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการอนุมานสาเหตุที่บุคคลช่วยเหลือตนเองหรือต้องการให้บุคคลอื่นช่วยเหลือ การศึกษาวิจัยของ Brickmanและคณะพบว่า บุคคลที่เผชิญกับปัญหาจะมีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาอยู่ 2 มิติ คือ บุคคลที่เผชิญกับปัญหานั้นจะแสดงความรับผิดชอบหรือไม่แสดงความรับผิดชอบว่าตนเองเป็นสาเหตุของปัญหา และอีกมิติหนึ่งคือ บุคคลที่เผชิญกับปัญหานั้นจะแสดงความรับผิดชอบหรือไม่แสดงความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหานั้น โดยจำแนกได้เป็นรูปแบบของการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา (models of helping and coping) 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (self-generating model) รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (direct guidance model) รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (empowerment model) และ รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (expertise model) ดังแสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา (models of helping and coping)

การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา (Attributions of responsibility for solution)	การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา (Attributions of responsibility for problem cause)	
	ตนเอง (Self)	ผู้อื่น (Other)
ตนเอง (Self)	การสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model)	การให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model)
ผู้อื่น (Other)	การให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model)	การให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model)

ที่มา: Clary, E. G., & Thieman, T. J. (2002). หน้า 33 – 59.

ตารางที่ 2 ลักษณะของบุคคลจำแนกตามการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ ในรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแต่ละรูปแบบ

การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบของตนต่อการเกิดปัญหา	**การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบของตนต่อการแก้ไขปัญหา**	
	สูง	**ต่ำ**
สูง ลักษณะของบุคคล :	**การสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง** (Self-Generating Model)	**การให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา** (Direct Guidance Model)
1. การรับรู้ตนเอง	ขาดความพยายาม/แรงจูงใจ	รู้สึกผิด
2. ความคาดหวังที่มีต่อการกระทำของตนเอง	มุ่งมั่นพยายาม	ยอมจำนน
3. ผู้อื่นที่บุคคลคาดหวังให้ปฏิบัติต่อตน/ผู้ช่วยเหลือ	บุคคลที่อยู่ในวัยและสถานะทางสังคมเดียวกัน	ผู้มีอำนาจหน้าที่
4. การกระทำที่คาดหวังจากผู้อื่น	เสริมสร้างแรงจูงใจ	กำหนดกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติ
5. ความเชื่อในธรรมชาติมนุษย์	มั่นคงเข้มแข็ง	ไม่ดี ล้มเหลว
ต่ำ ลักษณะของบุคคล :	**การให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง** (Empowerment Model)	**การให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ** (Expertise Model)
1. การรับรู้ตนเอง	ขาดแหล่งสนับสนุน	เป็นผู้ป่วย / มีปัญหาที่รุนแรง
2. ความคาดหวังที่มีต่อการกระทำของตนเอง	สามารถรักษาสิทธิของตน	การยอมรับความช่วยเหลือ
3. ผู้อื่นที่บุคคลคาดหวังให้ปฏิบัติต่อตน / ผู้ช่วยเหลือ	ผู้ที่ไม่มีอำนาจหน้าที่เหนือกว่าตน	ผู้เชี่ยวชาญ
4. การกระทำที่คาดหวังจากผู้อื่น	ให้แหล่งสนับสนุน	การบำบัดรักษา/ช่วยเหลือ
5. ความเชื่อในธรรมชาติมนุษย์	ดี	อ่อนแอ

ที่มา: ปรับจาก Brickman, P., Rabinowitz, V. C., Karuza, J., Coates, D., Cohn, E., & Kidder, L. (1982). หน้า 368 – 384.

รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

Brickman และคณะ ได้อธิบายถึงรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาทั้ง 4 รูปแบบ (จากตารางที่ 2) ดังนี้

1. **รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง** (Self-Generating Model) บุคคลที่จัดอยู่ในรูปแบบนี้ คือ บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อทั้งการเกิดปัญหาและต่อการแก้ไขปัญหาในระดับสูง ตัวอย่างเช่น การดื่มเหล้าถูกมองว่าเป็นลักษณะหนึ่งของความอ่อนแอ จึงทำให้ผู้ดื่มเหล้าต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจอย่างสูงและสามารถควบคุมตนเองได้เพื่อที่จะกลับมาสู่ภาวะปกติและได้รับการยอมรับนับถืออีกครั้งหนึ่ง บุคคลกลุ่มนี้จะมองตนเองและถูกผู้อื่นมองว่าเป็นผู้ที่ เกียจคร้านหรือล้มเหลวในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง และขาดแรงสนับสนุนในการพัฒนาตน ซึ่งภาวะนี้จะเกิดขึ้นถึงแม้ว่าบุคคลกลุ่มนี้จะมีลักษณเด่น คือ ความพยายามสูงและมีความกระตือรือร้น มีพลังที่จะขับเคลื่อนไปข้างหน้า แต่ในบางครั้งความกระตือรือร้นหรือความพยายามนี้มีไม่เพียงพอหรือเป็นความพยายามที่ผิดทิศทาง เนื่องจากความผิดพลาดที่อยู่ภายในตัวบุคคลนั่นเอง ถึงแม้ว่าการได้รับแรงสนับสนุนจากเพื่อนจะเป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาก็ตาม หากบุคคลในกลุ่มนี้ต้องการจะเปลี่ยนแปลง เขาจะต้องใช้ความพยายามด้วยตนเองเพื่อที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ ไม่มีใครนอกจากตัวเองที่จะทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้

ประโยชน์ต่อการเผชิญปัญหา การมีรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาดังกล่าว ช่วยให้บุคคลมีความชัดเจนในชีวิต ถ้าหากบุคคลไม่ชอบหรือไม่พอใจในสิ่งที่เป็นอยู่ เขาจะตระหนักว่าตัวเองต้องรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงและจะต้องเป็นผู้เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงสิ่งนั้นมากกว่าที่จะอยู่เฉยแล้วรอให้ผู้อื่นเข้ามาจัดการ แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่คุ้มค่ากับความพยายามที่ลงไป บุคคลก็ควรจะยอมรับในภาวะที่สิ่งนั้นเป็นอยู่ โดยตระหนักว่าตัวเองก็เป็นผู้ที่ทำให้สิ่งนั้นเป็นเช่นนั้น โดยไม่กล่าวโทษผู้อื่น

การที่บุคคลอนุมานสาเหตุว่าตนนั้นรับผิดชอบทั้งการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา ไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นต้องการให้เกิดปัญหาเช่นนั้น เพียงแต่เห็นว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ตนมีส่วนต้องรับผิดชอบในปัญหาและการแก้ไขปัญหา เช่น ผู้ที่โดนข่มขืนไม่ได้เลือกหรือต้องการที่จะถูกข่มขืน แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะรับรู้ว่าตนจะต้องมีส่วนในปัญหาที่เกิดขึ้นและตนมีส่วนในการแก้ไขปัญหานั้น

2. **รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา** (Direct Guidance Model) บุคคลที่จัดอยู่ในรูปแบบนี้ คือ บุคคลที่จะรับผิดชอบเฉพาะต่อการเกิดปัญหาเท่านั้น คิดว่าตนเป็นต้นเหตุของปัญหาแต่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา ดังนั้นในการให้ความช่วยเหลือสิ่งสำคัญที่ควรเน้นให้กับบุคคลก็คือ ทำให้เขาตระหนักถึงธรรมชาติที่แท้จริงของปัญหา (ซึ่งเขาอาจคิดว่าเป็นสิ่งที่เขาไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบ) และอุปสรรคที่เขาต้องเผชิญ สิ่งหนึ่งที่เหมือนกันของรูปแบบทั้งหมดที่กล่าวมาก็คือ การทำให้บุคคลมีความรับผิดชอบที่เหมาะสมต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา และในรูปแบบนี้ก็คือ ทำให้บุคคลยอมรับภาพในทางลบของตนเองและยอมรับและเชื่อฟังการกำหนดควบคุมจากสังคมทั้งนี้เพื่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเอง และเนื่องจากบุคคลมีแนวโน้มที่จะต่อต้านการยอมรับ การมุ่งเน้นที่จะช่วยให้บุคคลตระหนักและยอมรับภาพลบดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

ในรูปแบบนี้ บุคคลจะมองตนเองและถูกผู้อื่นมองว่าเป็นผู้ที่มีความผิด หรืออย่างน้อยก็ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่เขาได้กระทำมาและทำให้เขาต้องทนทุกข์อยู่กับปัญหาในขณะนี้ มันเป็นแรงกระตุ้นจากตัวเขาเองที่จะทำพฤติกรรมต่างๆ ที่เขาควบคุมไม่ได้ ดังนั้นในการที่จะควบคุมแรงกระตุ้นเหล่านี้ บุคคลจะต้องยอมรับกฎระเบียบที่เคร่งครัดที่สังคมหรือบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นผู้กำหนด และเนื่องจากการแก้ไขปัญหาเหล่านี้เป็นเรื่องนอกเหนือตัวบุคคล ปัญหาจึงจะยังคงได้รับการแก้ไขอยู่อย่างต่อเนื่องตราบเท่าที่บุคคลนั้นยอมรับและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และจากการติดตามผลพบว่า ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือตามวิธีการของรูปแบบนี้มักจะแนะนำให้ผู้อื่นได้ทดลองวิธีการเดียวกับที่ตนได้รับ

ประโยชน์ต่อการเผชิญปัญหา การให้ความช่วยเหลือตามรูปแบบนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเผชิญปัญหา ที่เกิดจากการที่บุคคลไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของตนได้ เช่น เมื่อผู้ติดยาบอกกับผู้คนว่าพวกเขาจะเลิกเสพยาและจะเปลี่ยนแปลงชีวิตใหม่ ความรับผิดชอบต่ออนาคตของพวกเขาได้เกิดขึ้นแล้วด้วยความเข้าใจอย่างชัดเจน แต่หากไม่เป็นเช่นนั้นและประสบการณ์ของความล้มเหลวในการเปลี่ยนแปลงตนเองหลาย ๆ ครั้งของผู้ติดยาอาจจะทำให้เขารู้สึกว่าเขาคงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าหากบุคคลผู้ที่เกิดความรู้สึกล้มเหลวนั้นสามารถสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นและเคารพในอำนาจภายนอกตน (เช่น พระเจ้า ศาสนา) ได้ สิ่งเหล่านี้ก็อาจจะเป็นพลังที่นำเขาไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเอง

การรักษาผู้ติดสุราก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงของการใช้รูปแบบนี้ วิธีการก็คือช่วยให้ผู้มาเข้ารับการบำบัดรับผิดชอบต่อประสบกาณ์การดื่มสุราที่ผ่านมา (มากกว่าที่จะกล่าวโทษคู่สมรส งาน หรือสถานการณ์อื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความเครียด) และยอมรับว่ามันอยู่เหนือความพยายามของเขาที่จะควบคุมการดื่ม นอกเสียจากว่าได้รับความช่วยเหลือจาก

พระเจ้าหรือสถานบำบัดผู้ติดสุรา การบำบัดตามรูปแบบนี้จะยึดมั่นอยู่กับแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา โดยทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดรู้สึกผิดอย่างรุนแรงและเกิดความรับผิดชอบในสิ่งซึ่งเขาได้กระทำและทำให้เขาพบกับความยากลำบากและเกิดความต้องการการบำบัด

ปัญหาอาจเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับความช่วยเหลือหมกมุ่นอยู่กับปัญหาและความผิดพลาดของตนเองมากเกินไป หรือขึ้นอยู่กับผู้ให้ความช่วยเหลือมากเกินไป

3. รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model) บุคคลจะมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาในระดับต่ำ แต่จะมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาในระดับสูง บุคคลในกลุ่มนี้จะมองตนเองและถูกผู้อื่นมองว่าเป็นผู้ที่จะต้องหาทางแก้ไขปัญหาโดยการใช้ความพยายาม สติปัญญา หรือการร่วมมือกันอย่างเต็มที่ บุคคลที่ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามความคิดพื้นฐานของรูปแบบนี้จะมองตนเองว่า สมควรที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อเป็นการชดเชยในสิ่งที่ผู้รับสมควรได้รับแต่ขาดโอกาสที่จะได้รับ

จากการวิเคราะห์ของ Brickman บุคคลในกลุ่มนี้จะมองตนเองและถูกผู้อื่นมองว่าเป็นผู้ที่ถูกตัดสิทธิ์หรือเสียเปรียบ อันไม่ได้เกิดจากความบกพร่องของตัวบุคคลเอง หากแต่เป็นเพราะสังคมแวดล้อมไม่อาจตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้ เขาจะต้องเป็นผู้ที่กล้าแสดงออกเพื่อแก้ปัญหาและเพื่อผลักดันให้สังคมแวดล้อมสนองตอบความต้องการของตน ในกรณีนี้บุคคลอาจจะต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มเพื่อนหรือบุคคลรอบข้าง และถ้าหากบุคคลได้รับการฝึกฝนก็จะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลนั้นจัดการกับสังคมแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้การบำบัดที่พบกับคนไข้ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มนี้พูดกับคนไข้ว่า “เรามาช่วยเหลือคุณ เราจะช่วยอะไรคุณได้บ้าง” ซึ่งได้ผลดีกว่าการที่พูดว่า “ทำตามที่เราบอก” ตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเติมเต็มให้กับบุคคลผู้ที่รู้สึกว่าตนเองขาด อย่างน้อยก็ในช่วงเวลาหนึ่งหรือจนกว่าสิ่งที่บุคคลนั้นขาดจะได้รับการตอบสนองอย่างสมบูรณ์และช่วยให้บุคคลเกิดความรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองได้

ตัวอย่างการศึกษาที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นคือ Jesse Jackson ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของรูปแบบรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหานี้ด้วยการกล่าวถึงแนวคิดของเขาต่อคนผิวดำว่า “คุณไม่ต้องรับผิดชอบต่อความล้มเหลว แต่คุณต้องรับผิดชอบต่อการทำให้มันดีขึ้นมา” และตัวอย่างในบริบทครอบครัว ผู้ปกครองที่มีการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาจัดอยู่ในกลุ่มนี้ จะบอกกับเด็ก ๆ ว่าเขาไม่สนใจว่าใครจะเป็นคนทำสกปรกเลอะเทอะ แต่เขาต้องการให้มีการทำความสะอาด และส่วนใหญ่ก็เป็นพวกเด็กๆ เองที่ต้องจัดการทำความสะอาดทั้ง ๆ ที่เขาไม่ได้

เป็นคนทำเลอะเทอะ หรือภรรยาอาจมองสามีของตนว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาที่ต้องการการแก้ไข และตนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหานั้น

ประโยชน์ต่อการเผชิญปัญหา รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบนี้ช่วยให้บุคคลมุ่งเน้นความพยายามไปที่การแก้ไขปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม โดยปราศจากการกล่าวโทษตนเองหรือผู้อื่นที่ก่อให้เกิดปัญหานั้น และรูปแบบนี้ยังช่วยให้ผู้ที่รับความช่วยเหลือได้รับการปฏิบัติต่อด้วยความเคารพและให้เกียรติ พวกเขาจะไม่ถูกกล่าวโทษว่าทำให้เกิดปัญหา แต่จะได้รับการสนับสนุนในการแก้ไขปัญหานั้น ทุกๆ คนที่ให้ความช่วยเหลือจะต้องแน่ใจว่าความช่วยเหลือที่ผู้รับได้รับนั้นอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดตามรูปแบบนี้ที่ว่า สิ่งที่เขาได้รับนั้นเป็นไปเพื่อการแก้ปัญหาของเขา ไม่ใช่เป็นเพราะเขามีความบกพร่องส่วนบุคคล

ปัญหาอาจเกิดขึ้นในกรณีที่บุคคลมองตนเองว่าจะต้องเป็นผู้แก้ปัญหาที่ตนไม่ได้ก่อ แล้วเกิดความรู้สึกกดดันในชีวิตเพราะต้องแก้ปัญหาในสิ่งที่ตนไม่ได้เป็นผู้ก่อ

4. **รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ** (Expertise Model) บุคคลจะมีความรับผิดชอบต่อทั้งการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาในระดับต่ำ โดยรูปแบบนี้มีที่มาจากแนวความคิดทางการแพทย์ในปัจจุบันที่ว่า ผู้ป่วยหรือบุคคลนั้นประกอบด้วยอวัยวะต่าง ๆ มากมายซึ่งอาจเกิดการทำงานผิดพลาดหรือติดเชื้อได้ และกระบวนการหรือวิธีการบำบัดต่าง ๆ ก็เป็นไปเพื่อรักษาเยียวยาความผิดปกตินั้น โดยที่บุคคลจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเจ็บป่วยหรือวิธีการบำบัด รูปแบบนี้สามารถอธิบายได้ไม่เฉพาะแต่บุคคลผู้ที่คิดว่าตนเองเป็นเหยื่อของเชื้อโรคเท่านั้น แต่ยังสามารถอธิบายครอบคลุมได้ถึงบุคคลที่คิดว่าตนเองเป็นผู้ที่ถูกกำหนดหรืออยู่ภายใต้การบังคับควบคุมให้เป็นเช่นนั้นด้วย แนวคิดของ Skinner ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวคิดของรูปแบบนี้ ได้อธิบายไว้ว่าพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะขึ้นอยู่กับการเสริมแรงและการลงโทษ ดังนั้น จึงไม่มีประโยชน์อะไรที่จะกล่าวโทษบุคคลในปัญหาที่เขาก่อขึ้นและไม่ใช่ความอ่อนแอที่เขาจะขอความช่วยเหลือ

บุคคลที่มีปัญหาจะมองตนเองและถูกผู้อื่นมองว่าเป็นผู้ป่วยหรือไร้ความสามารถ และถูกคาดหวังให้ยอมรับกับภาวะนี้ เพื่อที่จะได้รับการยกเว้นจากข้อบังคับทางสังคม ช่วยให้เขามีความรับผิดชอบต่อการแสวงหาความช่วยเหลือ รวมทั้งยังถูกคาดหวังให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอีกด้วย ผู้ที่มีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็คือผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ (เช่น แพทย์) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ปัญหาและให้การบำบัดที่เหมาะสมต่อผู้ป่วย ถึงแม้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้ววิธีการแก้ปัญหานั้นจะเป็นวิธีที่ผู้ป่วยสามารถหรือต้องปฏิบัติด้วยตนเอง (เช่น การพักผ่อน) ก็ตาม

ผู้เชี่ยวชาญจะต้องรับผิดชอบในการอธิบายถึงวิธีการแก้ปัญหาและการประเมินว่าวิธีการนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่

ประโยชน์ต่อการเผชิญปัญหา การมีรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหารูปแบบนี้ช่วยให้บุคคลสามารถเข้ารับการช่วยเหลือโดยไม่รู้สึกว่าตนอ่อนแอ (เพราะบุคคลไม่ต้องรับผิดชอบต่อปัญหาและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง) ซึ่งปัญหาในลักษณะเดียวกันนี้อาจจะถูกต่อว่าหรือกล่าวโทษหากไปรับความช่วยเหลือในรูปแบบการช่วยเหลือแบบอื่น แต่เมื่อรับการช่วยเหลือในรูปแบบนี้จะได้รับการบำบัดรักษา Nettler (1959; อ้างถึงใน Brickman และคณะ ,1982) พบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีความเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยทางชีวภาพหรือเป็นไปตามสังคมแวดล้อมจะไม่ค่อยใช้การลงโทษกับเด็กที่มีปัญหา และ Miller (1964; อ้างถึงใน Brickman และคณะ,1982) พบว่า ผู้ที่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังที่ได้รับการประเมินว่าเป็นผู้ป่วยจะมีโอกาสได้รับการบำบัดอาการติดสุรามากกว่าผู้ที่ถูกประเมินว่ามีความบกพร่องทางศีลธรรม

ปัญหาอาจเกิดขึ้น ถ้าการช่วยเหลือทำให้ผู้รับความช่วยเหลือมีความรู้สึกพึ่งพามากยิ่งขึ้น เขาก็จะสูญเสียความสามารถที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นเขาจะเคยทำได้เองมาก่อน ดังนั้นการกำหนดให้ผู้ที่พักฟื้นในสถานพยาบาลมีบทบาทในการดูแลตนเองและผู้อื่นก็สามารถมีกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับความช่วยเหลือช่วยตนเองได้ จะเป็นการป้องกันการเสื่อมถอยทั้งทางร่างกายและจิตใจ และยังสามารถช่วยเร่งการฟื้นตัวของผู้ป่วยในโรงพยาบาลได้อีกด้วย ถ้าการให้ความช่วยเหลือไม่ได้มีโอกาสให้เขาได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขให้เขาได้แต่ทำตามคำสั่งก็จะเกิดปัญหาให้บุคคลไม่ได้เรียนรู้ที่จะพึ่งพิงตนเอง

ผลที่ตามมาจากการเลือกรูปแบบต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความรับผิดชอบที่มีต่อการเกิดปัญหาและต่อการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่แตกต่างกัน ปัญหาในการสร้างสัมพันธภาพและในประสิทธิภาพของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา อาจเกิดจากผู้ให้และผู้รับความช่วยเหลือมีรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่ไม่ตรงกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ระบุความรับผิดชอบส่วนใหญ่อยู่ที่ตัวบุคคล กลุ่มที่ระบุความรับผิดชอบส่วนใหญ่ที่ปัจจัยอื่นหรือคนอื่น และกลุ่มที่ระบุความรับผิดชอบที่ตนเองและผู้อื่นพอๆ กัน ผู้สูงอายุอนุมานสาเหตุด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาน้อยกว่าบุคคลในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้มีภาวะซึมเศร้า มีผลการวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการเรียน ที่พบว่านิสิตนักศึกษามีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนมากที่สุด และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง มีการปรับตัวได้ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักศึกษาที่ระบุว่าตนมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า และเกรดเฉลี่ยเป็นตัวทำนายที่สำคัญของการปรับตัวและการเผชิญปัญหา

งานวิจัยต่างประเทศ

Hayes & McCracken (1997) ศึกษาเรื่องการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อปัญหาด้านความจำในกลุ่มของผู้สูงอายุและผู้ใหญ่ตอนต้น โดยตรวจสอบเรื่องการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านความจำ และเปรียบเทียบกับปัญหาด้านน้ำหนัก ในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้ใหญ่ตอนต้น กลุ่มตัวอย่างได้จากนิสิตนักศึกษา จำนวน 116 คน และบุคคลทั่วไปที่มีอายุมากกว่า 25 ปี จำนวน 98 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ที่มีอายุในช่วง 25 ปี และอายุในช่วง 65 ปี ที่มีปัญหาด้านความจำหรือมีปัญหาด้านน้ำหนัก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 65 ปี มีความรับผิดชอบต่อการเกิดและการแก้ไขปัญหาด้านความจำน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 25 ปี และผู้แสวงหาความช่วยเหลือที่มีปัญหาด้านความจำมีความรับผิดชอบต่อการเกิดและการแก้ปัญหาของตนน้อยกว่าผู้แสวงหาความช่วยเหลือที่มีปัญหาด้านน้ำหนัก

Marcotte (1997) ได้ตรวจสอบตัวทำนายที่สำคัญต่อการปรับตัวของนักศึกษาปีแรก โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหญิง จำนวน 229 คน จากมหาวิทยาลัยในแคนาดา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อสำรวจข้อมูลแบบสอบถามที่แยกแยะตามตัวแปรแฝง และใช้การทำนายด้วยรูปแบบเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า เกรดเป็นตัวทำนายที่สำคัญของการปรับตัวและการเผชิญปัญหา

Hayes & Wall (2000) ได้ทำการศึกษาเพื่อตรวจสอบเรื่องการอนุมานสาเหตุ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มารับการปรึกษาจากศูนย์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย จำนวน 160 คน โดยที่ทุกคนได้รับการทดสอบอาการซึมเศร้าด้วยแบบวัดภาวะซึมเศร้า ของ Beck (Beck Depression Inventory; A. T. Beck & R. A. Steer, 1997) และเครื่องมือวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ และความสามารถในการควบคุมปัญหา ผลจากการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานว่า ผู้มาปรึกษาที่มีภาวะซึมเศร้ามักจะตำหนิตนเองว่าตนเองเป็นผู้ที่ทำให้เกิดปัญหา หรือเป็นผู้ที่สร้างปัญหาต่างๆ ให้กับตนเอง มากกว่าผู้ที่ไม่ได้มีภาวะซึมเศร้าส่วนในเรื่องของการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหานั้นไม่ได้มีผลมาจากระดับภาวะซึมเศร้า นอกจากนี้ Hayes & Wall ยังพบว่า ทฤษฎีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบของ Brickman นี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการอนุมานสาเหตุของ Weiner อีกด้วย

Kernes & McWhirter (2001) ศึกษาสาเหตุของโรคที่พบโดยนักจิตวิทยาการปรึกษา (counselor) การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบและรูปแบบการช่วยเหลือ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ทำงานอยู่ที่ศูนย์การปรึกษาเชิงจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย ระบุประสบการณ์ปัญหาในการปรับตัวของผู้มารับการปรึกษาทั้งชายและหญิง โดยจัดปัญหาทั้งหมดเข้าแต่ละรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของ Brickman และคณะ พบว่า การทำนายที่เกี่ยวข้องกับการอนุมานสาเหตุของโรคได้รับข้อสนับสนุนเพียงบางส่วน และนักจิตวิทยาการปรึกษาระบุการอนุมานสาเหตุอย่างสมเหตุสมผล ตรงกันกับปัจจัยภายในสำหรับปัญหาด้านเอกลักษณ์ โดยเฉพาะในเรื่องการไม่เข้าใจตนเอง แต่นักจิตวิทยาการปรึกษาไม่ได้แสดงการอนุมานสาเหตุภายนอกเรื่องปัญหาการปรับตัว และพบว่านักจิตวิทยาการปรึกษาทั้งชายและหญิงอนุมานสาเหตุไม่แตกต่างกัน

Clary & Thieman (2002) ศึกษาการเผชิญปัญหากับปัญหาทางการเรียน เพื่อตรวจสอบเรื่องรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของ Brickman และคณะ พบว่า บุคคลที่กำลังเผชิญปัญหา จะมีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อสาเหตุของปัญหาและการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหามีอยู่ 4 แบบ โดยทำการตรวจสอบข้อคำถาม 2 ข้อ อันเป็นกุญแจสำคัญ ข้อแรก คือ บุคคลแต่ละคนมีการกำหนดความรับผิดชอบว่าเป็นของตนเองหรือเป็นของผู้อื่น ข้อสอง คือ รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหานั้นมีอำนาจในการจำแนกสอดคล้องกับการอนุมานสาเหตุส่วนบุคคลได้หรือไม่ พบว่านักศึกษามีลักษณะของความรับผิดชอบแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ กลุ่ม

ที่ระบุว่าความรับผิดชอบส่วนใหญ่อยู่ที่ตัวบุคคลเอง กลุ่มที่ระบุว่าความรับผิดชอบส่วนใหญ่อยู่ที่ปัจจัยอื่นหรือบุคคลอื่น และกลุ่มที่ระบุว่าความรับผิดชอบนั้นอยู่ที่ตัวเองและบุคคลอื่นเท่าๆ กัน และสำหรับนักศึกษาที่มีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหาว่าตนเองเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบนั้น จะมีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) สูงกว่านักศึกษาที่มีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาว่ามาจากปัจจัยภายนอก

จากผลการวิจัยข้างต้นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่อนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวทำนายที่สำคัญของการปรับตัวและการเผชิญปัญหา

งานวิจัยในประเทศ

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2524) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2009 คน สุ่มจากนิสิตทุกระดับชั้นเรียนจากทุกคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสำรวจปัญหาของนิสิต ซึ่งพัฒนาจากแบบสำรวจปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษาของมูนนีย์ ซึ่งส่วนหนึ่งของงานวิจัยได้มีการสำรวจปัญหาการปรับตัวของนิสิต พบว่า ปัญหาที่นิสิตชั้นปีที่ 1 ประสบมากที่สุด คือ การปรับตัวทางการเรียนถึงร้อยละ 75.13 ประสบปัญหาค่อนข้างมาก คือ ในช่วงร้อยละ 64.78 ลงมาถึงร้อยละ 54.61 ในด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านความสัมพันธ์ทางสังคมตามลำดับ และพบว่า ปัญหาด้านการเงินและที่อยู่อาศัย ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว และด้านการปรับตัวทางการเรียน ร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 5.67

จารุวรรณ ตั้งสิริมงคล (2529) ได้ศึกษาเรื่องสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประสบปัญหาการปรับตัวรายด้านมากที่สุด ในด้านการปรับตัวทางการเรียน รองลงมา คือ ด้านอนาคต อาชีพและการศึกษา การปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว เมื่อจำแนกตามเพศ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงประสบปัญหาการปรับตัวรายด้านตรงกัน คือ ประสบปัญหามากที่สุดในด้านการปรับตัวทางด้านการเรียน รองลงมาคือ ด้านอนาคตอาชีพและการศึกษา การปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว

ดารณี ประคองศิลป์ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตแพทย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ปัญหาที่นิสิตแพทย์ประสบมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ ปัญหาด้านการเรียน ร้อยละ 99.64 รองลงมาคือ ปัญหาด้านหลักสูตรการสอน ร้อยละ 94.33 ปัญหาด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ ร้อยละ 83.09 และปัญหาที่นิสิตแพทย์ประสบน้อยที่สุด คือ ด้านบ้านและครอบครัว

อภิวันท์ วงศ์ข้าหลวง (2530) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบตรวจสอบสุขภาพจิตเอสซีแอล 90 (SCL – 90) และแบบสำรวจปัญหาการปรับตัว (Mooney Problem Check List) พบว่า นิสิตประสบปัญหามากที่สุดในด้านการปรับตัวทางการเรียน สุขภาพจิตของนิสิตจำแนกตามเพศและสาขาวิชาชีพ มีสุขภาพจิตทั้ง 9 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และการปรับตัวมีความสัมพันธ์กับปัญหาสุขภาพจิต

พาสนา ผโลศิลป์ (2535) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศและช่วงระยะพัฒนาการของวัยรุ่น พบว่า เด็กวัยรุ่นตอนต้นเพศชายประสบกับปัญหาการปรับตัวมากที่สุดด้านโรงเรียน และประสบปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุดด้านบ้านและครอบครัว เด็กวัยรุ่นตอนต้นเพศหญิงประสบปัญหามากที่สุดด้านโรงเรียน และประสบปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุดด้านสุขภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกาย เด็กวัยรุ่นตอนกลางเพศชายประสบปัญหาการปรับตัวมากที่สุดด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา และประสบปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุดด้านการปรับตัวทางเพศ เด็กวัยรุ่นตอนกลางเพศหญิงประสบกับปัญหาการปรับตัวมากที่สุดด้านการปรับตัวทางการเรียนและด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา และประสบปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุดด้านการเงิน สภาพความเป็นอยู่และการงาน ส่วนเด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศชายและเพศหญิงประสบปัญหาการปรับตัวมากที่สุดด้านการเรียน และประสบปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุดด้านบ้านและครอบครัว

เปรมพร มั่นเสมอ (2545) ได้ศึกษาการปรับตัว กลวิธีการเผชิญปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยจำแนกตามเพศ สาขาวิชา ประเภทของสถานศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นิสิตนักศึกษาปรับตัวได้ดีในด้านความผูกพันกับสถานศึกษาและความมุ่งมั่นในเป้าหมาย และใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา

มาก แบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมค่อนข้างมาก และใช้การเผชิญปัญหาแบบหลีกหนีค่อนข้างน้อย นิสิตนักศึกษาหญิงปรับตัวด้านสังคมได้ดีกว่าและใช้กลวิธีการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าชาย นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนปรับตัวด้านการเรียนได้ดีกว่า แต่ปรับตัวด้านส่วนตัวและอารมณ์ได้น้อยกว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนใช้กลวิธีการเผชิญปัญหาแบบหลีกหนีมากกว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลางปรับตัวโดยรวมและปรับตัวด้านความผูกพันกับสถานศึกษาและความมุ่งมั่นในเป้าหมายได้ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางปรับตัวด้านส่วนตัวและอารมณ์ได้ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้กลวิธีการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากผลการวิจัย พบความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา และพบว่านิสิตนักศึกษามีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนมากที่สุด และงานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่ศึกษาการเผชิญปัญหาโดยเน้นที่กลวิธีการเผชิญปัญหาที่นิสิตใช้ในการเผชิญปัญหาโดยทั่วไปในด้านการมุ่งจัดการกับปัญหา การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมและการหลีกหนี (กรกวรรณ สุพรรณวรรษา, 2544; เปรมพร มั่นเสมอ 2545 ; ภัทรสุดา ฮามคำไพ, 2538; รัชนีย์ แก้วคำศรี, 2545; และวราภรณ์ รัตนาวิศิษฐิกุล, 2545) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยังไม่มีการศึกษารูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาในมิติของการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาในบริบทของปัญหาด้านการเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา และรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนและการแก้ไขปัญหาทางการเรียนและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษาตามแนวคิดของ Brickman และคณะ (Brickman, Rabinowitz, Karuza, Coates, Cohn and Kidder, 1982; Karuza, Zevon, Rabinowitz and Brickman, 1982)

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาชายและหญิง ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 – 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 854 คน เป็นนักศึกษาชาย 278 คน นักศึกษาหญิง 576 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามเพศและสาขาวิชา ได้กลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถามสมบูรณ์ และนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสิ้น 854 คน จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเพศและสาขาวิชา ดังนี้

ตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา

สาขาวิชา	ชาย		หญิง		รวม	
	n	%	n	%	n	%
1. วิทยาศาสตร์ชีวภาพ	77	9.0	116	13.6	193	22.6
2. วิทยาศาสตร์กายภาพ	91	10.7	63	7.4	154	18.0
3. สังคมศาสตร์	99	11.6	289	33.8	388	45.4
4. มนุษยศาสตร์	11	1.3	108	12.6	119	13.9
รวม	278	32.6	576	67.4	854	100

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและแบบวัด 2 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสอบถามข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานศึกษา คณะ สาขาวิชา ชั้นปี เลขประจำตัวนิสิต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)

2.2 แบบวัด ประกอบด้วย แบบวัด 2 ฉบับ คือ แบบสำรวจตนเองด้านการเรียน และแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

แบบสำรวจตนเองด้านการเรียน

แบบสำรวจตนเองด้านการเรียน ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้พัฒนาขึ้นโดยศึกษาแนวทางจากงานวิจัยเรื่อง Coping With Academic Problems : An Empirical Examination of Brickman et al's Models of Helping and Coping ของ Clary and Thieman (2002) และการศึกษาการวัด Responsibility Attributions ของ Karuza และคณะ (1990) ที่ใช้วัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา

1. ลักษณะของแบบสำรวจตนเองด้านการเรียน

แบบสำรวจตนเองด้านการเรียนเป็นแบบวัดที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (self-report) เพื่อประเมินการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งข้อความจะเน้นการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Likert Scale) 7 ระดับ ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 6 ข้อ ซึ่งวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา โดยมีโครงสร้าง ดังนี้

1. การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา (attributions of responsibility for problem cause) ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 3 ข้อ ครอบคลุมถึงการเป็นสาเหตุของปัญหา และการจัดการกับสาเหตุของปัญหา เช่น ฉันเป็นต้นเหตุของปัญหาของฉันเอง ฉันสามารถจัดการและควบคุมสาเหตุของปัญหาได้

2. การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา (attributions of responsibility for solution) ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 3 ข้อ ซึ่งครอบคลุมถึงการหาทางแก้ไขปัญหา และการดำเนินการแก้ไขปัญหาทางการเรียน เช่น ฉันรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาของฉันเอง ฉันหาทางแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ไขจนสำเร็จได้

วิธีการตอบแบบสอบถามและเกณฑ์การให้คะแนน

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากมาตรประเมินค่า 7 ระดับ โดยเลือกตอบ 1 ระดับ ที่อยู่ในช่องระหว่าง 1 ถึง 7 ตามรูปแบบดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	2	3	4	5	6	7	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	*	*	*	*	*	*	*	

ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยรวมจากแบบสำรวจตนเองด้านการเรียนด้านการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา ที่มีค่าตั้งแต่ 6 - 7 หมายถึง ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยรวมที่มีค่าตั้งแต่ 1 – 2 หมายถึง ผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาหรือเห็นว่าผู้อื่นหรือสิ่งอื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา

ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยรวมจากแบบสำรวจตนเองด้านการเรียนด้านการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา ที่มีค่าตั้งแต่ 6 - 7 หมายถึง ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยรวมที่มีค่าตั้งแต่ 1 – 2 หมายถึง ผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาหรือเห็นว่าผู้อื่นหรือสิ่งอื่นรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา

แบบสำรวจตนเองด้านการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนา

1. ลักษณะของแบบสำรวจตนเองด้านการเรียน

แบบสำรวจตนเองด้านการเรียนเป็นแบบวัดที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (self-report) เพื่อประเมินการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งข้อความจะเน้นการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Likert Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 8 ข้อ ซึ่งวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา (ภาคผนวก ข.) โดยมีโครงสร้าง ดังนี้

1. การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา (attributions of responsibility for problem cause) ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 – 4 ซึ่งครอบคลุมถึงการเป็นสาเหตุของปัญหา และการจัดการกับสาเหตุของปัญหา เช่น ฉันเป็นต้นเหตุของปัญหาของฉันเอง ฉันสามารถจัดการและควบคุมสาเหตุของปัญหาได้

2. การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา (attributions of responsibility for solution) ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 5 - 8 ซึ่งครอบคลุมถึงการหาทางแก้ไขปัญหา และการดำเนินการแก้ไขปัญหา เช่น ฉันรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาฉันหาทางแก้ไขปัญหาของฉันเอง ฉันหาทางแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ไขจนสำเร็จได้

วิธีการตอบแบบสอบถาม เกณฑ์การให้คะแนน และการแปลผล

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากมาตรประเมินค่า 5 ระดับ โดยเลือกตอบ 1 ระดับ ที่อยู่ในช่องระหว่าง 1 ถึง 5 ดังนี้

หมายเลข	ความหมาย	คะแนน
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
2	ไม่เห็นด้วย	2
3	เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน	3
4	เห็นด้วย	4
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

การแปลผลของผู้วิจัย ใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 - 2.49	ตนไม่มีส่วนรับผิดชอบ/ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นรับผิดชอบ
2.50 – 3.49	ตนรับผิดชอบปานกลาง/ทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบ
3.50 – 5.00	ตนรับผิดชอบในระดับสูง

2. การพัฒนาแบบสำรวจตนเองด้านการเรียนของผู้วิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสำรวจตนเองด้านการเรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด งานวิจัย และแบบสำรวจจากการศึกษา Models of Coping ของ Clary และ Thieman (2002) และการศึกษา Responsibility Attributions ของ Karuza และคณะ (1990)

2. สร้างคำถามปลายเปิดเพื่อสำรวจปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ศึกษาข้อความของแบบสอบถามการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบจากงานวิจัยข้างต้น นำมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อกระทง รวมทั้งประมวลปัญหาจากคำถามปลายเปิด เพื่อนำมาเพิ่มเติมแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ข้อความ 8 ข้อ

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 การประเมินความตรง (Validity)

4.1.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจตนเองด้านการเรียนฉบับที่ได้พัฒนาขึ้นตามแนวทางของ Clary และ Thieman จำนวน 8 ข้อ ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส และรองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล ตรวจสอบสำนวนภาษาและความเหมาะสมในการนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 การตรวจสอบความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วจำนวน 8 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 จำนวน 113 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มอิสระโดยใช้กลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ ร้อยละ 27 โดยคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง หรือมีค่าที (t-test) มากกว่า 1.70 ขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่ามีข้อกระทงที่มีค่าสูงกว่า 1.70 จำนวน 8 ข้อ และหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในแต่ละด้าน (Corrected Item-total Correlation : CITC) พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในแต่ละด้านอยู่ในช่วง .20 ถึง .65 ผู้วิจัยเลือกข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ .20 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p<.05$ ได้ข้อที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวทั้ง 8 ข้อ

4.2 การประเมินค่าความเที่ยง (Reliability)

นำแบบสำรวจตนเองด้านการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา ตรวจสอบค่าความเที่ยงของแบบสำรวจด้วยการนำคะแนนที่ได้จากนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 113 คน หาความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีประเมินค่าความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .72 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงในระดับสูง และหาค่าความเที่ยงของแบบสำรวจตนเองด้านการเรียนในแต่ละด้าน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าความเที่ยงของแบบอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบของ Karuza และคณะ และแบบสำรวจตนเองด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาไทย

มาตรวัด	จำนวนข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	จำนวนข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
		Karuza และคณะ		โสภิตา พุ่มดียิ่ง
การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา	3	.80	4	.54
การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา	3	.70	4	.81
รวมทั้งฉบับ	6	-	8	.72

แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบวัด ได้แก่ แบบวัด Helping Coping Orientation Measure (HCOM) ของ Michlitsch และ Frankel (1989) ที่มีพื้นฐานทฤษฎีการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไข ปัญหาของ Brickman และคณะ และศึกษาข้อความที่ใช้ในการวัด Models of Helping and Coping ของ Karuza และคณะ (1990) เพื่อเป็นกรอบอ้างอิงในการพัฒนาแบบวัด

1. ลักษณะของแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของ Michlitsch และ Frankel มีลักษณะเป็นแบบวัดที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (self-report) เกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของตนเมื่อประสบปัญหา มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Likert scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5) ไปจนถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 25 ข้อ ซึ่งวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (self-generating model) รูปแบบการให้ / ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (direct guidance model) รูปแบบการให้ / ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (empowerment model) และ รูปแบบการให้ / รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (expertise model) โดยมีโครงสร้าง ดังนี้

1. รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าตนมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาในระดับสูง

2. รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าตนมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา แต่ไม่คิดว่าตนเองต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา

3. รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าแม้ตนจะไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา

4. รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่คิดว่าตนเองไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อปัญหาและการแก้ไขปัญหา ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ไม่ได้มีสาเหตุมาจากตนเอง

2. วิธีการตอบแบบวัด

ให้ผู้ตอบแบบวัดเลือกคำตอบที่ตรงกับความเห็นของตนมากที่สุด โดยทำเครื่องหมายถูก (**P**) ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบตามลำดับความมากน้อยที่ตรงกับความเห็นของตนมากที่สุด โดยในแต่ละข้อจะมีตัวเลือก ดังนี้

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นอย่างยิ่ง
2 = ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้น
3 = ไม่ได้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านไม่ทั้งเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้น
4 = เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับสิ่งนั้น
5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับสิ่งนั้นอย่างยิ่ง

3. คุณภาพของแบบวัด

Michlitsch และ Frankel (1989) ในการวิจัยครั้งแรกได้นำข้อกระทง 83 ข้อ สอบถามนิสิตนักศึกษา 430 คน (Frankel, Michlitsch, and Miller, 1984) อายุระหว่าง 20 ถึง 47 ปี มีอายุเฉลี่ย 26 ปี วิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัด HCOM ได้ข้อกระทง 25 ข้อ ที่ผ่านเกณฑ์จำแนกเข้ารูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาได้ 4 รูปแบบ และในการวิจัยครั้งที่ 2 นำแบบวัดที่ผ่านเกณฑ์ในครั้งที่ 1 ไปสอบถามนิสิตนักศึกษา 300 คน อายุระหว่าง 24 ถึง 57 ปี มีอายุเฉลี่ย 32 ปี จำนวนข้อกระทง 25 ข้อ จำแนกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาได้ 4 รูปแบบ เช่นเดียวกัน และพบค่าความเที่ยงโดยวัดความสอดคล้องภายในของแบบวัด ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง .56 ถึง .86 (McCracken et al, 1997; Michlitsch and Frankel, 1989) นอกจากนั้น ยังได้นำแบบวัด HCOM จำนวน 28 ข้อ ไปใช้กับผู้ป่วย โดยปรับข้อความในข้อกระทง 5 ข้อเพียงเล็กน้อย เพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้ป่วย เรียกแบบวัดว่า HCOM-C (Wall and Hayes, 2000) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัด HCOM และค่าความเที่ยงของแบบวัด HCOM-C ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัด HCOM และค่าความเที่ยงของแบบวัด HCOM-C

องค์ประกอบของมาตรวัด	น้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัด HCOM		ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบวัด HCOM-C Wall และ Hayes
	การวิจัยครั้งที่ 1	การวิจัยครั้งที่ 2	
1. รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง	.35 ถึง .55	.27 ถึง .67	.68
2. รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา	.38 ถึง .58	.54 ถึง .68	.61
3. รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วย	.43 ถึง .61	.52 ถึง .63	.59
4. รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	.51 ถึง .69	.55 ถึง .74	.79

นอกจากนี้ Bailey และ Hayes (1998) หาค่าความเที่ยงของแบบวัด HCOM-C โดยการทดสอบซ้ำ (test - retest reliability) ในระยะห่าง 2 สัปดาห์ ได้ค่าความเที่ยงระหว่าง .66 ถึง .83 และในระยะห่าง 4 สัปดาห์ ได้ค่าความเที่ยงในช่วง .68 ถึง .92

แบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของ Karuza และคณะ (1990) มีลักษณะเป็นข้อความบรรยายถึงลักษณะของผู้ที่มีรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 4 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Moral หรือ Self-Generating Model) ประกอบด้วยข้อความ เช่น ฉันเป็นคนนำปัญหามาสู่ตนเอง ปัญหานั้นเป็นความผิดพลาดของฉันตัวฉันเองเท่านั้นที่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ มีฉันเพียงคนเดียวเท่านั้นที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อการหาทางแก้ไขปัญหาด้วยการเผชิญกับปัญหาโดยตรง

2. รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Compensatory หรือ Empowerment Model) ประกอบด้วยข้อความ เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความผิดของฉัน ฉันตกเป็นเหยื่อของเหตุการณ์ แต่ฉันมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาของฉัน ถ้ามีผู้อื่นมาร่วมแก้ปัญหาและให้โอกาสฉันในการแก้ปัญหา ฉันสามารถแก้ปัญหาของฉันได้

3. รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Enlightenment หรือ Direct Guidance Model) ประกอบด้วยข้อความ เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นความผิดของฉัน เป็นเพราะฉันไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ฉันไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง ฉันจำเป็นต้องมอบความไว้วางใจให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงแก้ไขปัญหาให้ และได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างที่ฉันต้องการ

4. รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Medical หรือ Expertise Model) ประกอบด้วยข้อความ เช่น ปัญหาเหล่านั้นไม่ใช่ความผิดของฉัน ฉันไม่สามารถควบคุมสาเหตุของปัญหาและไม่สามารถทำอะไรเพื่อเป็นการแก้ปัญหานั้นได้เช่นกัน ฉันมักจะต้องพึ่งพาผู้อื่นให้มาช่วยแก้ปัญหาให้อยู่เสมอ

การพัฒนาแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของผู้วิจัย

ลักษณะของแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา มีลักษณะเป็นแบบวัดที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (self-report) เกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของตนเมื่อประสบปัญหา มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Likert scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) ไปจนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5) ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 37 ข้อ (ภาคผนวก ข.) ซึ่งวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model) รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model) และ รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model) โดยมีโครงสร้าง ดังนี้

1. รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าตนมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาในระดับสูง ปฏิสัมพันธ์ในการให้ความช่วยเหลือมีลักษณะจูงใจและเสริมแรงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในตนเอง เน้นการเสริมแรงให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในตนเอง โดยมีความเชื่อพื้นฐานในธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์สามารถจัดการควบคุมการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ช่วยตนเองได้ (ประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ)

บุคคลที่จะให้หรือรับความช่วยเหลือในรูปแบบนี้ จะรับรู้ว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากตนเองและตนเองเท่านั้นที่จะเป็นผู้แก้ปัญหาและต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการแก้ปัญหา

2. รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าตนมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา แต่ไม่คิดว่าตนเองต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา การให้ความช่วยเหลือมีลักษณะของการให้แนวการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน มีกฎ กติกาในการควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางที่วางไว้อย่างเข้มงวด โดยมีความเชื่อพื้นฐานในธรรมชาติของมนุษย์ในทางลบ (ประกอบด้วยข้อกระทง 9 ข้อ)

บุคคลที่จะให้หรือรับความช่วยเหลือในรูปแบบนี้ รับรู้ว่าผู้ต้องการความช่วยเหลือ มีความรู้สึกผิด สับสน วุ่นวาย ควบคุมตนเองไม่ได้ มักมีแนวโน้มที่จะทำลายตนเอง ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือจะเกิดผลได้ ก็ต่อเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีอำนาจหน้าที่หรือมีความสามารถในการจัดการกับปัญหานั้นๆ โดยตรง ที่จะวางแนวทางและกำกับการปฏิบัติที่ถูกต้อง พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทางอารมณ์

3. รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่รับรู้ว่าแม้ตนจะไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา แต่มีส่วนที่จะต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเห็นว่าโดยพื้นฐานของมนุษย์มีธรรมชาติที่ดี ปัญหาไม่ได้เกิดจากตัวบุคคลแต่เกิดจากความกดดันจากสิ่งแวดล้อม ขาดทรัพยากรและแหล่งสนับสนุนต่างๆ การให้ความช่วยเหลือจะมุ่งให้แหล่งสนับสนุนเพื่อบุคคลจะจัดการกับปัญหาและเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (ประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ)

บุคคลที่จะให้หรือรับความช่วยเหลือในรูปแบบนี้ รับรู้ว่าผู้ต้องการความช่วยเหลือ ต้องการแหล่งทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อช่วยให้เขาพัฒนาและเรียนรู้แนวทางในการแก้ปัญหา การจะประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหามากน้อยเพียงใดเป็นความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล

4. รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model) เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่คิดว่าตนเองไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อปัญหาและการแก้ไขปัญหา ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ไม่ได้มีสาเหตุมาจากตนเอง ฉะนั้นตนเองก็ไม่ใช่ผู้ที่จะต้องแก้ไขปัญหานั้น และบุคคลในกลุ่มนี้เชื่อว่าตนจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือหรือรักษาจากผู้เชี่ยวชาญ (ประกอบด้วยข้อกระทง 8 ข้อ)

บุคคลที่จะให้หรือรับความช่วยเหลือในรูปแบบนี้ รับรู้ว่าผู้ต้องการความช่วยเหลือเป็นคนอ่อนแอ อาจจะเจ็บป่วยหรือขาดความสามารถจนเกินกว่าที่จะช่วยตนเองได้ เต็มใจที่จะรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรับผิดชอบที่จะให้ความช่วยเหลือโดยการวินิจฉัยปัญหา หาวิธีแก้ไขปัญหา และดำเนินการแก้ไขบำบัดจนบรรลุผล

วิธีการตอบแบบวัด

ให้ผู้ตอบแบบวัดประเมินตนเองว่า เมื่อพบกับสถานการณ์ที่ยุ่งยากและเป็นปัญหาหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด จะเผชิญปัญหาอย่างไรหรือเห็นด้วยกับการให้หรือรับความช่วยเหลือลักษณะใดบ้างแล้วให้เลือกคำตอบที่ตรงกับความเห็นของตนมากที่สุด โดยทำเครื่องหมายถูก (**P**) ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบตามลำดับความมากน้อยที่ตรงกับความเห็นของตนมากที่สุด ในแต่ละข้อจะมีตัวเลือก ดังนี้

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นอย่างยิ่ง
2 = ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้น
3 = ไม่ได้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านไม่ทั้งเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้น
4 = เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับสิ่งนั้น
5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับสิ่งนั้นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด งานวิจัย และแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ตลอดจนวิธีการประเมินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัด โดยนำแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา (HCOM) ของ Michlitsch and Frankel (1989) และข้อความบรรยายลักษณะของบุคคลจากแบบวัด Model of Helping and Coping ของ Karuza และคณะ (1990) ข้อมูลที่ได้จากการประมวลวิธีการเผชิญปัญหาจากคำถามปลายเปิด เพื่อสำรวจปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

3. พัฒนาข้อกระทงของแบบวัดตามโครงสร้างดังกล่าว ได้ข้อกระทงจำนวน 41 ข้อ วัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 4 รูปแบบ

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 การประเมินค่าความตรง (Validity)

4.1.1 การประเมินค่าความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่มีข้อกระทงจำนวน 41 ข้อ ไปทดลองใช้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 113 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดเลือกรายข้อ โดยดูค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมในแต่ละด้าน (Corrected Item-total Correlation: CITC) และหาค่าจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งได้พิจารณาร่วมกับ รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส และรองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล คัดเลือกได้ข้อกระทงจำนวน 37 ข้อ จากนั้นนำมาหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อในแต่ละด้านกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆที่เหลือในแต่ละด้าน (Corrected Item-total Correlation : CITC) อีกครั้งหนึ่ง ได้ค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .12 - .59 และค่าอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มอิสระโดยใช้กลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำร้อยละ 27 โดยคัดเลือกข้อกระทงที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง หรือมีค่าทีมากกว่า 1.70 ขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ค่าทีของแบบวัดฉบับนี้อยู่ระหว่าง 1.014 – 7.994 ได้ข้อกระทงทั้งหมดของแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาฉบับใช้จริง 37 ข้อ

4.2 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยนำคะแนนแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ที่ได้จากนักศึกษาจำนวน 113 คน หาความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีประเมินค่าความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Consistency)

ตารางที่ 6 ค่าความเที่ยงของแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา	กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาไทย n = 113		Wall & Hayes (แบบวัด HCOM-C)	
	จำนวนข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	จำนวนข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating)	10	.78	7	.68
รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance)	9	.79	7	.61
รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment)	10	.70	5	.59
รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)	8	.79	6	.79
ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ	37	.79	25	-

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำหนังสือติดต่อจากคณะจิตวิทยาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยไปยังคณะต่างๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้วิจัยจัดดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีแจกแบบวัดและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 – 4 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเก็บข้อมูลในชั้นเรียนรายวิชาจิตวิทยา และอธิบายคำชี้แจงในการตอบแบบวัดและเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้

หลังจากนิสิตนักศึกษาได้ตอบแบบวัดเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยการเก็บข้อมูลในกลุ่มเล็กนอกห้องเรียนบริเวณที่พักของนิสิตตามคณะต่างๆ และหอพักนิสิต ด้วยความสมัครใจ และรอรับแบบสอบถามหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณและวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน และคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาทั้ง 4 รูปแบบ

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) โดยมีตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิเคราะห์ตัวแปรตามทีละตัว ได้แก่ คะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาด้านการเรียนและคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน และคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาทั้ง 4 รูปแบบ ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธี Dunnett's T3

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด

1.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ ต่อการเกิดปัญหาและต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามตัวแปร ดังนี้

2.1.1 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ

2.1.2 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา

2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

2.2.1 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ

2.2.2 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (N = 854)

ตัวแปร	จำนวน		การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ			
			ต่อการเกิดปัญหา		ต่อการแก้ไขปัญหา	
	คน	ร้อยละ	M	SD	M	SD
เพศ						
ชาย	278	32.55	3.41	0.53	3.68	0.59
หญิง	576	67.45	3.38	0.50	3.65	0.58
สาขาวิชา						
วิทย์-ชีวภาพ	193	22.61	3.43	0.53	3.73	0.60
วิทย์-กายภาพ	154	18.03	3.41	0.50	3.64	0.56
สังคมศาสตร์	388	45.43	3.37	0.49	3.63	0.58
มนุษยศาสตร์	119	13.93	3.37	0.55	3.70	0.60
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						
ต่ำ	64	7.49	3.42	0.59	3.54	0.65
ปานกลาง	241	28.22	3.42	0.49	3.69	0.55
ดี	214	25.06	3.39	0.48	3.69	0.54
ดีเลิศ	335	39.23	3.37	0.52	3.65	0.62
รวม	854	100	3.39	0.51	3.66	0.58

การวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบใช้มาตรประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยมีเกณฑ์ความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนน 1.00 – 2.49 หมายถึง ตนไม่มีส่วนรับผิดชอบ/ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นรับผิดชอบ

คะแนน 2.50 – 3.49 หมายถึง ตนรับผิดชอบปานกลาง/ทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบ

คะแนน 3.50 – 5.00 หมายถึง ตนรับผิดชอบมาก

จากข้อมูลในตารางที่ 7 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดคะแนนดังกล่าว แสดงว่า

1.1.1 นิสิตนักศึกษารับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนมาก แต่รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาปานกลาง โดยรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา

1.1.2 นิสิตนักศึกษาทั้งชายและหญิง ทั้งในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ทั้งที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ ดีเลิศ ดี ปานกลาง และต่ำ รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน แต่รับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (N = 854)

	รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา						รับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา						รวม	
	ตนรับผิดชอบ		ผู้อื่นรับผิดชอบ		ทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบ		ตนรับผิดชอบ		ผู้อื่นรับผิดชอบ		ทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
เพศ														
ชาย	154	18.03	10	1.17	114	13.35	194	22.72	4	0.47	80	9.37	278	32.55
หญิง	298	34.89	12	1.41	266	31.14	405	47.42	16	1.87	155	18.15	576	67.45
สาขาวิชา														
สังคมศาสตร์	256	29.98	12	1.41	239	27.98	352	41.22	14	1.64	141	16.51	507	59.37
วิทยาศาสตร์	196	22.95	10	1.17	141	16.51	247	28.92	6	0.70	94	11.01	347	40.63
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน														
ต่ำ	41	4.80	5	0.59	18	2.11	35	4.10	1	0.12	28	3.28	64	7.49
ปานกลาง	132	15.46	3	0.35	106	12.41	176	20.61	3	0.35	62	7.26	241	28.22
ดี	114	13.35	5	0.59	95	11.12	155	18.15	4	0.47	55	6.44	214	25.06
ดีเลิศ	165	19.32	9	1.05	161	18.85	233	27.28	12	1.40	90	10.54	335	39.23
รวม	452	52.9	22	2.6	380	44.5	599	70.1	20	2.3	235	27.5	854	100

จากการพิจารณาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา พบว่า นิสิตนักศึกษาที่รับรู้ว่าตนเองเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหามีร้อยละ 52.9 ส่วนนิสิตนักศึกษาที่คิดว่าทั้งตนเองและผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหามีเพียงร้อยละ 44.5 และนิสิตนักศึกษาที่คิดว่าผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหามีร้อยละ 2.6 และเมื่อพิจารณาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา พบว่า นิสิตนักศึกษาที่รับรู้ว่าตนเองเป็นผู้รับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหามีถึงร้อยละ 70.1 ส่วนนิสิตนักศึกษาที่คิดว่าทั้งตนเองและผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหามีร้อยละ 27.5 และนิสิตนักศึกษาที่คิดว่าผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหามีเพียงร้อยละ 2.3

จากข้อมูลในตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา เมื่อจำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

1. การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา

1.1 นิสิตนักศึกษาชายมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา โดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 18.03 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 1.17 และรับรู้ว่าทั้งตนเองและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 13.35 ส่วนนิสิตนักศึกษาหญิงรับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา โดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 34.89 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบ 1.41 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 31.14

1.2 นิสิตนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศาสตร์รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา โดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 29.98 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 1.41 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 27.98 ส่วนนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา โดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 22.95 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 1.17 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 16.51

1.3 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาโดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 4.80 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 0.59 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 2.11 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางรับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาโดยรับรู้ว่า ตนรับผิดชอบร้อยละ 15.46 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 0.35 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 12.41 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาโดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 13.35 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 0.59 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 11.12 ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเลิศ รับรู้ว่าตนเองมีความ

รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาโดยรับรู้ว่า ตนรับผิดชอบร้อยละ 19.32 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 1.05 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 18.85

2. การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา

2.1 นิสิตนักศึกษาชายมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา โดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 22.72 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 0.47 และรับรู้ว่าทั้งตนเองและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 9.37 ส่วนนิสิตนักศึกษาหญิงรับรู้ว่า ตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา โดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 47.42 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบ 1.87 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 18.15

2.2 นิสิตนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศาสตร์รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา โดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 41.22 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 1.64 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 16.51 ส่วนนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา โดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 28.92 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 0.70 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 11.01

2.3 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาโดยรับรู้ว่า ตนรับผิดชอบร้อยละ 4.10 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 0.12 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 3.28 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาโดยรับรู้ว่า ตนรับผิดชอบร้อยละ 20.61 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 0.35 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 7.26 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาโดยรับรู้ว่าตนรับผิดชอบร้อยละ 18.15 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 0.47 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 6.44 ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเลิศ รับรู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาโดยรับรู้ว่า ตนรับผิดชอบร้อยละ 27.28 รับรู้ว่าผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 1.40 และรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบร้อยละ 10.54

1.2 รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (N = 854)

ตัวแปร	จำนวน		รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา							
			Expertise		Direct Guidance		Self Generating		Empowerment	
	คน	ร้อยละ	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
เพศ										
ชาย	278	32.55	3.12	0.62	3.49	0.52	4.04	0.51	3.79	0.47
หญิง	576	67.45	3.04	0.54	3.52	0.43	4.17	0.47	3.86	0.42
สาขาวิชา										
วิทย์-ชีวภาพ	193	22.61	3.10	0.54	3.55	0.50	4.14	0.48	3.88	0.43
วิทย์-กายภาพ	154	18.03	3.06	0.57	3.48	0.44	4.07	0.48	3.83	0.47
สังคมศาสตร์	388	45.43	3.06	0.57	3.51	0.44	4.12	0.50	3.82	0.43
มนุษยศาสตร์	119	13.93	3.03	0.59	3.50	0.49	4.21	0.46	3.81	0.44
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน										
ต่ำ	64	7.49	3.12	0.54	3.53	0.43	4.03	0.50	3.82	0.42
ปานกลาง	241	28.22	3.05	0.54	3.48	0.48	4.06	0.49	3.78	0.43
ดี	214	25.06	3.07	0.57	3.51	0.50	4.13	0.51	3.80	0.47
ดีเลิศ	335	39.23	3.07	0.59	3.53	0.44	4.20	0.46	3.89	0.42
รวม	854	100	3.06	0.57	3.51	0.46	4.13	0.49	3.83	0.44

การวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาใช้มาตรประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยตั้งเกณฑ์ดังนี้ คะแนนที่อยู่ในช่วงระหว่าง 1.00 – 2.49 แสดงถึง การมีรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหานั้นน้อย คะแนนที่อยู่ในช่วงระหว่าง 2.50 – 2.99 แสดงถึง การมีรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหานั้นปานกลางถึงค่อนข้างน้อย คะแนนที่อยู่ในช่วงระหว่าง 3.00 – 3.49 แสดงถึง การมีรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหานั้นปานกลางถึงค่อนข้างมาก คะแนนที่อยู่ในช่วงระหว่าง 3.50 – 5.00 แสดงถึง การมีรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหานั้นมาก

จากข้อมูลในตารางที่ 9 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดคะแนนดังกล่าว แสดงว่า

1.2.1 รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษาใช้มาก ได้แก่ รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model, M = 4.13) รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model, M = 3.83) และรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model, M = 3.51) ตามลำดับ และใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model, M = 3.06) ปานกลาง

1.2.2 นิสิตนักศึกษา ทั้งชายและหญิง ทั้งในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ทั้งที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง ค่อนข้างดีเลิศ ดี ปานกลาง และต่ำ ส่วนใหญ่ต่างก็ใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง แบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง และแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหามาก และใช้รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญปานกลาง

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษาเลือกใช้เป็นอันดับแรก

	รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา								รวม	ร้อยละ	เลือกมากกว่า 1 รูปแบบ	ร้อยละ	รวมร้อยละ
	expertise		direct guidance		self generating		empowerment						
	n	%	n	%	n	%	n	%					
เพศ:													
ชาย	16	1.87	25	2.93	158	18.50	55	6.44	254	29.74	24	2.81	32.55
หญิง	9	1.05	31	3.63	404	47.31	79	9.25	523	61.24	53	6.21	67.45
สาขาวิชา													
สังคมศาสตร์	17	1.99	30	3.51	348	40.75	70	8.20	465	54.45	42	4.92	59.37
วิทยาศาสตร์	8	0.94	26	3.04	214	25.06	64	7.49	312	36.53	35	4.10	40.63
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน													
ต่ำ	-	-	9	1.05	34	3.98	17	1.99	60	7.03	4	0.47	7.50
ปานกลาง	6	0.70	21	2.46	156	18.27	35	4.10	218	25.52	23	2.69	28.21
ดี	9	1.05	11	1.29	147	17.21	31	3.63	198	23.18	16	1.88	25.06
ดีเลิศ	10	1.17	15	1.76	225	26.35	51	5.97	301	35.25	34	3.98	39.23
รวม	25	2.93	56	6.56	562	65.81	134	15.69	777	90.98	77	9.02	100

จากข้อมูลในตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษาเลือกใช้เป็นอันดับแรกโดยภาพรวม พบว่า นิสิตนักศึกษาทั้งชายและหญิงทั้งที่เรียนในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกระดับ ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการช่วยเหลือและรูปแบบการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง

จากนิสิตนักศึกษาจำนวน 854 คน มีผู้ที่เลือกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 1 รูปแบบเป็นอันดับแรกมีจำนวน 777 คน คิดเป็นร้อยละ 90.98 และมีผู้ที่เลือกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหามากกว่า 1 รูปแบบเป็นอันดับแรกมีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 9.02 สามารถจำแนกค่าร้อยละได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษาเลือกใช้มากกว่า 1 รูปแบบ (n = 77)

รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา	n	%
self generating and empowerment	67	7.85
direct guidance , self generating and empowerment	4	0.47
expertise and empowerment	2	0.23
direct guidance and self generating	2	0.23
direct guidance and empowerment	1	0.12
expertise , direct guidance , self generating and empowerment	1	0.12
รวม	77	9.02

2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ

2.1.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบด้านการเรียน จำแนกตามเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ		n	การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ			
			ต่อการเกิดปัญหา		ต่อการแก้ไขปัญหา	
			M	SD	M	SD
ต่ำ	ชาย	40	3.34	0.64	3.48	0.65
	หญิง	24	3.56	0.48	3.64	0.63
	รวม	64	3.42	0.59	3.54	0.65
ปานกลาง	ชาย	105	3.45	0.51	3.77	0.56
	หญิง	136	3.40	0.48	3.62	0.54
	รวม	241	3.42	0.49	3.69	0.55
ดี	ชาย	56	3.42	0.51	3.71	0.54
	หญิง	158	3.37	0.47	3.69	0.55
	รวม	214	3.39	0.48	3.69	0.54
ดีเลิศ	ชาย	77	3.39	0.54	3.64	0.63
	หญิง	258	3.36	0.52	3.65	0.61
	รวม	335	3.37	0.52	3.65	0.62
รวม		854	3.39	0.51	3.66	0.58

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพศ

ตัวแปรตาม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	ค่า F	Sig.
การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.43	3	0.14	0.55	.649
	เพศ	0.0855	1	0.0855	0.33	.566
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*เพศ	0.98	3	0.33	1.27	.284
	ความคลาดเคลื่อน	218.88	846	0.26		
	รวม	220.36	853			
การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1.19	3	0.40	1.17	.320
	เพศ	0.000445	1	0.000445	0.00	.971
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*เพศ	1.54	3	0.51	1.52	.209
	ความคลาดเคลื่อน	287.17	846	0.34		
	รวม	290.38	853			

2.1.1.1 การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ค่าเฉลี่ยของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏในตารางที่ 7 และ 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 13 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

เพศ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบด้านการเรียน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา

จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา		n	การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ			
			ต่อการเกิดปัญหา		ต่อการแก้ไขปัญหา	
			M	SD	M	SD
ต่ำ	วิทย์-ชีวภาพ	18	3.44	0.72	3.64	0.81
	วิทย์-กายภาพ	29	3.45	0.59	3.53	0.59
	สังคมศาสตร์	16	3.33	0.44	3.42	0.59
	มนุษยศาสตร์	1	3.75	-	3.75	-
	รวม	64	3.42	0.59	3.54	0.65
ปานกลาง	วิทย์-ชีวภาพ	66	3.37	0.42	3.70	0.57
	วิทย์-กายภาพ	59	3.37	0.50	3.70	0.57
	สังคมศาสตร์	94	3.48	0.51	3.69	0.50
	มนุษยศาสตร์	22	3.43	0.57	3.60	0.66
	รวม	241	3.42	0.49	3.69	0.55
ดี	วิทย์-ชีวภาพ	59	3.46	0.56	3.73	0.56
	วิทย์-กายภาพ	30	3.30	0.40	3.69	0.51
	สังคมศาสตร์	93	3.40	0.43	3.64	0.57
	มนุษยศาสตร์	32	3.30	0.49	3.78	0.45
	รวม	214	3.39	0.48	3.69	0.54
ดีเลิศ	วิทย์-ชีวภาพ	50	3.48	0.53	3.79	0.60
	วิทย์-กายภาพ	36	3.51	0.50	3.60	0.56
	สังคมศาสตร์	185	3.31	0.50	3.61	0.62
	มนุษยศาสตร์	64	3.37	0.58	3.69	0.65
	รวม	335	3.37	0.52	3.65	0.62
รวม		854	3.39	0.51	3.66	0.58

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา

ตัวแปรตาม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	ค่า F	Sig.
การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.42	3	0.14	0.54	.654
	สาขาวิชา	0.33	3	0.11	0.43	.734
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*สาขาวิชา	3.30	9	0.37	1.42	.174
	ความคลาดเคลื่อน	216.23	838	0.26		
	รวม	220.36	853			
การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.32	3	0.11	0.31	.817
	สาขาวิชา	1.33	3	0.44	1.30	.274
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*สาขาวิชา	1.31	9	0.15	0.43	.921
	ความคลาดเคลื่อน	286.27	838	0.34		
	รวม	290.38	853			

2.1.2.1 การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามสาขาวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ค่าเฉลี่ยของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน จำแนกตามสาขาวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏในตารางที่ 7 และ 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 15 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

สาขาวิชา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ

จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ		n	คะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา							
			Expertise		Direct Guidance		Self Generating		Empowerment	
			M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
ต่ำ	ชาย	40	3.24	0.41	3.56	0.43	3.97	0.52	3.80	0.43
	หญิง	24	2.92	0.67	3.48	0.45	4.15	0.45	3.86	0.42
	รวม	64	3.12	0.54	3.53	0.43	4.03	0.50	3.82	0.42
ปานกลาง	ชาย	105	3.06	0.61	3.49	0.51	4.01	0.48	3.74	0.43
	หญิง	136	3.04	0.48	3.47	0.45	4.11	0.49	3.82	0.43
	รวม	241	3.05	0.54	3.48	0.48	4.06	0.49	3.78	0.43
ดี	ชาย	56	3.09	0.63	3.39	0.51	3.98	0.55	3.67	0.52
	หญิง	158	3.06	0.54	3.55	0.48	4.18	0.48	3.85	0.44
	รวม	214	3.07	0.57	3.51	0.50	4.13	0.51	3.80	0.47
ดีเลิศ	ชาย	77	3.14	0.70	3.52	0.58	4.16	0.51	3.93	0.49
	หญิง	258	3.04	0.55	3.53	0.39	4.21	0.45	3.88	0.39
	รวม	335	3.07	0.59	3.53	0.44	4.20	0.46	3.89	0.42
รวม		854	3.06	0.57	3.51	0.46	4.13	0.49	3.83	0.44

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนรูปแบบความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ

ตัวแปรตาม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	ค่า F	Sig.
รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.25	3	0.0854	0.26	.851
	เพศ	1.86	1	1.86	5.83*	.016
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*เพศ	1.19	3	0.40	1.25	.292
	ความคลาดเคลื่อน	270.16	846	0.32		
	รวม	272.68	853			
รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.45	3	0.15	0.70	.554
	เพศ	0.0458	1	0.0458	0.21	.644
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*เพศ	0.92	3	0.31	1.44	.231
	ความคลาดเคลื่อน	181.32	846	0.21		
	รวม	182.81	853			
รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.27	3	0.76	3.25*	.021
	เพศ	2.13	1	2.13	9.14**	.003
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*เพศ	0.62	3	0.21	0.88	.449
	ความคลาดเคลื่อน	197.30	846	0.23		
	รวม	203.15	853			
รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.75	3	0.92	4.86**	.002
	เพศ	0.59	1	0.59	3.14	.077
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*เพศ	1.45	3	0.48	2.57	.053
	ความคลาดเคลื่อน	159.62	846	0.19		
	รวม	163.55	853			

*p < .05, **p < .01

2.2.1.1 รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model)

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตแบบรูปแบบการให้ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model) จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา ปรากฏในตารางที่ 9 และ 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 17 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 17 พบว่า เพศ มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตชาย (M = 3.12) ใช้รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่านิสิตหญิง (M = 3.04)

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.1.2 รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model)

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา ปรากฏในตารางที่ 9 และ 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 17 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันและทั้งชายและหญิงมีคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) ไม่แตกต่างกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 18 การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	M	SD	รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตด้าน Self Generating			
				1	2	3	4
1. ต่ำ	64	4.03	0.50				
2. ปานกลาง	241	4.06	0.49	~			
3. ดี	214	4.13	0.51	~	~		
4. ดีเลิศ	335	4.20	0.46	~	4>2*	~	

*p < .05

2.2.1.3 รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model)

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating) จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา ปรากฏในตารางที่ 9 และ 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 17 และการทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ดังตารางที่ 18 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีเลิศ ใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating) มากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 17 พบว่า เพศ มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตนักศึกษาหญิง (M = 4.17) ใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating) มากกว่านิสิตนักศึกษาชาย (M = 4.04)

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 19 การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตรูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	M	SD	รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตด้าน Empowerment			
				1	2	3	4
1. ต่ำ	64	3.82	0.42				
2. ปานกลาง	241	3.78	0.43	~			
3. ดี	214	3.80	0.47	~	~		
4. ดีเลิศ	335	3.89	0.42	~	4>2*	~	

*p < .05

2.2.1.4 รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model)

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตแบบการให้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model) จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา ปรากฏในตารางที่ 9 และ 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 17 และการทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ดังตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีเลิศใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้ /ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง

เพศ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของตัวแปรรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา

จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา		n	คะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา							
			Expertise		Direct Guidance		Self Generating		Empowerment	
			M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
ต่ำ	วิทย์-ชีวภาพ	18	3.04	0.57	3.63	0.33	4.14	0.52	3.85	0.45
	วิทย์-กายภาพ	29	3.10	0.56	3.48	0.54	3.99	0.46	3.85	0.43
	สังคมศาสตร์	16	3.28	0.46	3.53	0.31	3.99	0.57	3.78	0.38
	มนุษยศาสตร์	1	2.50	-	3.00	-	4.20	-	3.30	-
	รวม	64	3.12	0.54	3.53	0.43	4.03	0.50	3.82	0.42
ปานกลาง	วิทย์-ชีวภาพ	66	3.16	0.48	3.52	0.55	4.08	0.46	3.85	0.39
	วิทย์-กายภาพ	59	3.04	0.63	3.50	0.44	4.07	0.50	3.80	0.45
	สังคมศาสตร์	94	3.00	0.53	3.45	0.42	4.04	0.50	3.74	0.44
	มนุษยศาสตร์	22	2.94	0.45	3.42	0.57	4.06	0.54	3.72	0.48
	รวม	241	3.05	0.54	3.48	0.48	4.06	0.49	3.78	0.43
ดี	วิทย์-ชีวภาพ	59	3.05	0.57	3.56	0.51	4.16	0.47	3.85	0.44
	วิทย์-กายภาพ	30	3.06	0.56	3.48	0.38	4.06	0.55	3.75	0.52
	สังคมศาสตร์	93	3.12	0.54	3.51	0.49	4.13	0.54	3.83	0.46
	มนุษยศาสตร์	32	2.94	0.63	3.43	0.57	4.14	0.46	3.71	0.53
	รวม	214	3.07	0.57	3.51	0.50	4.13	0.51	3.80	0.47
ดีเลิศ	วิทย์-ชีวภาพ	50	3.10	0.56	3.54	0.48	4.22	0.49	3.99	0.47
	วิทย์-กายภาพ	36	3.05	0.52	3.44	0.39	4.16	0.41	3.93	0.50
	สังคมศาสตร์	185	3.05	0.61	3.54	0.44	4.16	0.48	3.85	0.41
	มนุษยศาสตร์	64	3.11	0.60	3.56	0.42	4.30	0.42	3.90	0.35
	รวม	335	3.07	0.59	3.53	0.44	4.20	0.46	3.89	0.42
รวม		854	3.06	0.57	3.51	0.46	4.13	0.49	3.83	0.44

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนรูปแบบความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา

ตัวแปรตาม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	ค่า F	Sig.
รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.27	3	0.0908	0.28	.838
	สาขาวิชา	0.89	3	0.30	0.92	.429
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*สาขาวิชา	2.94	9	0.33	1.02	.425
	ความคลาดเคลื่อน	269.01	838	0.32		
	รวม	272.68	853			
รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.32	3	0.11	0.49	.689
	สาขาวิชา	0.93	3	0.31	1.44	.229
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*สาขาวิชา	1.08	9	0.12	0.55	.835
	ความคลาดเคลื่อน	180.81	838	0.22		
	รวม	182.81	853			
รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.31	3	0.77	3.25*	.021
	สาขาวิชา	0.63	3	0.21	0.89	.447
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*สาขาวิชา	0.65	9	0.0717	0.30	.974
	ความคลาดเคลื่อน	198.42	838	0.24		
	รวม	203.15	853			
รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.92	3	0.97	5.13**	.002
	สาขาวิชา	1.02	3	0.34	1.78	.149
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*สาขาวิชา	1.01	9	0.11	0.59	.808
	ความคลาดเคลื่อน	159.41	838	0.19		
	รวม	163.55	85			

*p < .05, **p < .01

2.2.2.1 รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model)

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา ปรากฏในตารางที่ 9 และ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 21 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 21 ยังพบว่า สาขาวิชา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.2.2 รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model)

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตแบบรูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา ปรากฏในตารางที่ 9 และ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 21 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 21 ยังพบว่า สาขาวิชาและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสาขาวิชา ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 22 การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	M	SD	รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตด้าน Self Generating			
				1	2	3	4
1. ต่ำ	64	4.03	0.50				
2. ปานกลาง	241	4.06	0.49	~			
3. ดี	214	4.13	0.51	~	~		
4. ดีเลิศ	335	4.20	0.46	~	4>2*	~	

*p < .05

2.2.2.3 รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model)

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา ปรากฏในตารางที่ 9 และ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 21 และการทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ ดังแสดงในตารางที่ 22 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีเลิศ ใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง

ตารางที่ 23 การทดสอบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett's T3 ของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	M	SD	รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตด้าน Empowerment			
				1	2	3	4
1. ต่ำ	64	3.82	0.42				
2. ปานกลาง	241	3.78	0.43	~			
3. ดี	214	3.80	0.47	~	~		
4. ดีเลิศ	335	3.89	0.42	~	4>2*	~	

*p < .05

2.2.2.4 รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model)

ค่าเฉลี่ยของคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสาขาวิชา ปรากฏในตารางที่ 9 และ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังตารางที่ 21 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตแบบรูปแบบการให้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ดังแสดงในตารางที่ 23 โดยพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีเลิศ ใช้รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง มากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง

สรุปผลการวิจัย

1. การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา
   1.1 นิสิตนักศึกษาโดยรวมและทั้งชายและหญิง ในทั้ง 4 สาขาวิชาและในทั้ง 4 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนมาก แต่มีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาด้านการเรียนในระดับปานกลาง โดยรับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นหรือปัจจัยอื่นมีความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา (ตารางที่ 7)
   1.2 ในด้านการเกิดปัญหาด้านการเรียน มีนิสิตนักศึกษาร้อยละ 52.9 รับรู้ว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา ร้อยละ 44.5 รับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา และมีเพียงร้อยละ 2.6 ที่รับรู้ว่าผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา (ตารางที่ 8)
   1.3 ในด้านการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน มีนิสิตนักศึกษาถึงร้อยละ70 รับรู้ว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของตน มีร้อยละ 27.5 ที่รับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา มีเพียงร้อยละ 2.3 ที่รับรู้ว่าผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา (ตารางที่ 8)
   1.4 นิสิตนักศึกษาทั้งชายและหญิง ทั้งที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันและสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความรับผิดชอบต่อการเกิดและต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 12)

2. รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

2.1 นิสิตนักศึกษาโดยรวมและนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ทั้งชายและหญิง ในทั้ง 4 สาขาวิชาและในทั้ง 4 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างก็ใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self – Generating) แบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment) และแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance) มาก และใช้รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise) ปานกลาง (ตารางที่ 9)

2.2 รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษาเลือกใช้เป็นอันดับแรกนั้นปรากฏว่า นิสิตนักศึกษาถึง ร้อยละ 65.81 เลือกใช้รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ร้อยละ 15.69 เลือกใช้รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ร้อยละ 6.56 และเลือกใช้รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา มีเพียงร้อยละ 2.93 เลือกใช้รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (ตารางที่ 10)

2.3 นิสิตนักศึกษาที่เลือกใช้รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหารูปแบบเดียวเป็นอันดับแรก มีถึงร้อยละ 90.98 มีเพียงร้อยละ 9.02 ที่เลือกใช้รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาเท่าๆ กันมากกว่า 1 รูปแบบ โดยร้อยละ 7.85 เลือกใช้รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง และรูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 11)

3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา ที่มีนัยสำคัญดังนี้

3.1 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีเลิศ ใช้รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง และแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง มากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง (ตารางที่ 17, 18 และ 19)

3.2 นิสิตนักศึกษาชาย ใช้รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ในขณะที่นิสิตนักศึกษาหญิง ใช้รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองมากกว่านิสิตนักศึกษาชาย (ตารางที่ 16 และ 17)

บทที่ 5

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา และศึกษาเปรียบเทียบการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา และรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ของนิสิตนักศึกษา ที่มีภูมิหลังแตกต่างกันในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา โดยผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา

1.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลของนิสิตนักศึกษา ผลปรากฏว่า นิสิตนักศึกษาโดยรวมทั้งชายและหญิงใน 4 สาขาวิชา และที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้ง 4 ระดับ มีความรับผิดชอบต่อปัญหาหรือสาเหตุของการเกิดปัญหาด้านการเรียนในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าผู้อื่นหรือสิ่งอื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหามากกว่าตน แต่เห็นว่าตนมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาในระดับสูง โดยเห็นว่า การแก้ไขปัญหาจะลุล่วงลงได้นั้น เกิดจากตนเองเป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 7) โดยนิสิตร้อยละ 52.9 รับรู้ว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา ร้อยละ 44.5 รับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและแก้ไขปัญหา และร้อยละ 70 รับรู้ว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา

1.2 เมื่อพิจารณาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน โดยจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา ผลปรากฏว่า

1.2.1 นิสิตนักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงและที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ต่างรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 13) โดยพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปานกลาง ดี หรือดีเลิศต่างก็มีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาในระดับสูง (ตารางที่ 7) ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ Clary and Thieman (2002) ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาในระดับสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มองว่าผู้อื่นรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา หรือมองว่าตนเองและผู้อื่นรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาในระดับพอๆ กัน

การที่นิสิตนักศึกษาไทยที่มีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนในระดับสูงเช่นเดียวกัน แต่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน โดยมีทั้งผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ ปานกลาง ดี หรือดีเลิศ นั้น อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางหรือในระดับต่ำนั้น แม้จะมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาในระดับสูง แต่ยังมีความพยายามและความกระตือรือร้น ความมุ่งมั่นไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงได้ หรืออาจมีความมุ่งมั่นพยายามแต่ยังแก้ปัญหาไม่ถูกทิศทาง ขาดข้อมูลหรือแหล่งสนับสนุนหรือแนวทางที่เอื้อให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง อาจต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยเอื้ออำนวยให้เกิดแรงจูงใจที่จะเผชิญปัญหาด้วยตนเองหรือต้องการแหล่งสนับสนุนทางสังคม ทั้งด้านข้อมูลข่าวสารและแนวทางที่เหมาะสมในการเผชิญปัญหา เพื่อจะจัดการกับปัญหาทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำกับตนเองด้านการเรียนอย่างเหมาะสม อาจสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนในระดับสูง แต่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลางหรือต่ำนั้น อาจเป็นเพราะว่ายังขาดแรงจูงใจหรือขาดแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน

1.2.2 นิสิตนักศึกษาทั้งในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ และสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ต่างรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและแก้ไขปัญหาด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 15) โดยพบว่า นิสิตนักศึกษาในแต่ละสาขาดังกล่าวรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาในระดับปานกลาง และรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาในระดับสูง (ตารางที่ 7) คือ รับรู้ว่าทั้งตนเองและบุคคลอื่นหรือปัจจัยอื่นต่างมีส่วนเป็นต้นเหตุของปัญหาทางการเรียนที่เกิดขึ้น แต่ผู้อื่นหรือปัจจัยอื่นมีส่วนรับผิดชอบในปัญหาดังกล่าวมากกว่าตน อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะเกิดจากทั้งตนเองหรือผู้อื่นหรือเกิดจากผู้อื่นหรือปัจจัยอื่นมากกว่าตน นิสิตในทุกสาขาวิชาดังกล่าวต่างเห็นว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา

2. รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา ผลปรากฏว่า นิสิตนักศึกษา ใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model) ใช้รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model) และแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) ในระดับสูง ตามลำดับ และ

ใช้รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model) ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 9)

2.1.1 นิสิตนักศึกษาใช้รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model) สูงที่สุด โดยมีแรงจูงใจที่จะเผชิญปัญหาด้วยตนเองและต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ว่าตนเองเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาในระดับสูง โดยเห็นด้วยกับการให้การช่วยเหลือแบบเสริมสร้างแรงจูงใจ เอื้ออำนวยให้บุคคลแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และมีรูปแบบ การเผชิญปัญหาแบบลงมือจัดการกับปัญหาด้วยตนเอง ปฏิสัมพันธ์ในการให้ความช่วยเหลือมีลักษณะจูงใจและเสริมแรงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เอื้อให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นและมีพลังความตั้งใจในการลงมือจัดการกับปัญหาให้ลุล่วงด้วยตนเอง และเชื่อว่าบุคคลทุกคนสามารถจัดการควบคุมการดำเนินชีวิตของตนได้ ช่วยตนเองได้ มีความรับผิดชอบในปัญหาที่เกิดขึ้นและมีความรับผิดชอบที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การที่ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาอาจเนื่องมาจากแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหายังไม่เข้มแข็งเพียงพอ หรือยังไม่ทราบแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม จึงอาจต้องการความช่วยเหลือในการสร้างเสริมแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาด้วยตนเอง

2.1.2 นิสิตนักศึกษาใช้รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาด้วยตนเอง (Empowerment Model) ระดับสูงในอันดับรองลงมา มีการเผชิญปัญหาโดยใช้แหล่งทรัพยากรต่างๆ เอื้อให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ในกรณีที่ยังแก้ปัญหาไม่ได้นั้นอาจเป็นเพราะขาดแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นหรือได้รับความกดดันจากสภาพแวดล้อม จึงต้องการความช่วยเหลือโดยได้รับการสนับสนุนและทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อช่วยให้ตนพัฒนาเรียนรู้แนวทางในการแก้ปัญหาหรือฝึกฝนทักษะที่จำเป็น เพื่อจัดการกับปัญหาได้ด้วยตนเอง และรับรู้ว่าแม้ตนจะไม่มีส่วนรับผิดชอบในการเกิดปัญหา แต่เชื่อว่าการจะประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหามากน้อยเพียงใดเป็นความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล

2.1.3 นิสิตนักศึกษาใช้รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) ระดับสูง มีการเผชิญปัญหาโดยใช้แนวทางในการแก้ปัญหาและต้องการความช่วยเหลือจากผู้มีอำนาจหน้าที่หรือมีความสามารถในการจัดการกับปัญหานั้นๆ โดยตรง ด้วยการวางแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและมีผู้ที่มีความรู้โดยตรงคอยกำกับดูแลให้ปฏิบัติตามแนวทางอย่างถูกต้อง และเนื่องจากตนเองยังรู้สึกผิด สับสน วุ่นวาย ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้และมักมีแนวโน้มที่จะทำลายตนเอง จึงต้องมีการให้การสนับสนุนทางอารมณ์ด้วย

2.1.4 นิสิตนักศึกษาใช้รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model) ในระดับปานกลาง โดยมีการเผชิญปัญหาแบบรับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ รับรู้ว่าตนเองไม่มีส่วนรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา หรือเห็นว่าผู้อื่นหรือปัจจัยอื่นมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือมากกว่าตน และมองว่าตนเป็นผู้ที่อ่อนแอ อาจจะเจ็บป่วยจนเกินกว่าจะช่วยเหลือตนเองได้ จึงเต็มใจที่จะรับคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยการวินิจฉัยปัญหา หาวิธีแก้ไขปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหาจนสำเร็จบรรลุผล

2.2 การพิจารณารูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา โดยจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชาในแต่ละด้านผลปรากฏว่า พบความแตกต่างระหว่างเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ดังนี้

2.2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงเลือกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน โดยนิสิตชายเลือกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบรับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่านิสิตหญิง อาจเป็นเพราะว่าในปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อนนั้น นิสิตชายรับรู้ว่าตนไม่มีความเกี่ยวข้อง ไม่มีส่วนในการเกิดปัญหา นิสิตชายจึงรับรู้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่านิสิตหญิง ในขณะที่นิสิตหญิงเลือกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองมากกว่านิสิตชาย แสดงให้เห็นว่า แม้ทั้งนิสิตชายและหญิงต่างก็เห็นด้วยกับรูปแบบการเผชิญปัญหาดังกล่าวในปริมาณปานกลาง แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ นิสิตชายจะเห็นด้วยกับรูปแบบดังกล่าวมากกว่า และแม้ว่านิสิตทั้งชายและหญิงจะเลือกรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองมากที่สุด แต่นิสิตหญิงรับรู้ว่าตนรับผิดชอบต่อการเกิดและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนด้วยตนเองมากกว่าต้องการการช่วยเหลือในลักษณะที่เอื้อให้ตนเกิดแรงจูงใจที่จะต่อสู้กับปัญหามากกว่านิสิตชาย

2.2.2 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีเลิศ จะเผชิญปัญหาด้วยรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง และแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนรับรู้ว่าตนรับผิดชอบต่อการเกิดและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนด้วยตนเองมากกว่าต้องการการช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือปัจจัยอื่น และมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในบางปัญหายังแก้ไขไม่ได้ อาจเนื่องมาจากตนยังมีแรงจูงใจหรือความกระตือรือร้นไม่เพียงพอที่จะลงมือจัดการกับปัญหา หรืออาจมีแรงจูงใจแต่ยังแก้ไขปัญหาไม่ได้ เนื่องจากยังใช้แนวทางที่ไม่เหมาะสม หรือ

ขาดแหล่งทรัพยากร หรือความรู้ หรือแนวทางที่เหมาะสมบางประการ จึงต้องการความช่วยเหลือในลักษณะเอื้ออำนวย เสริมสร้างแรงจูงใจ ให้แหล่งทรัพยากรที่เอื้อต่อการแก้ปัญหา กล่าวคือ ยังต้องการแรงจูงใจและแหล่งทรัพยากรในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ตนพัฒนาและเรียนรู้แนวทางในการแก้ไขปัญหาและจัดการกับปัญหาด้วยตนเองได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และสาขาวิชา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 – 4 ในปีการศึกษา 2547 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 854 คน โดยคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและแบบวัด 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสอบถามข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานศึกษา คณะ สาขาวิชา ชั้นปี เลขประจำตัวนิสิต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)

2. แบบวัด ประกอบด้วย แบบวัด 2 ฉบับ คือ แบบสำรวจตนเองด้านการเรียน ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 8 ข้อ ซึ่งวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบทั้งต่อการเกิดปัญหาด้านการเรียน และต่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน ตามแนวของ Clary and Thieman (2002) และ Karuza และคณะ (1990) และวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาด้วย

แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา (HCOM) ของ Michlitsch and Frankel (1989) และ Models of Helping and Coping ของ Karuza และคณะ (1990) ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 37 ข้อ วัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model) รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model) และ รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา และรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จากนั้นติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดยทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงคณะต่างๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. จัดเตรียมแบบสอบถามการสำรวจตนเองด้านการเรียน ซึ่งวัดเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา และแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผชิญปัญหา ซึ่งวัดเกี่ยวกับรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในบทที่ 3

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนิสิตนักศึกษาชั้นปริญญาตรีปีที่ 2 – 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเก็บข้อมูลในชั้นเรียนรายวิชาจิตวิทยา และอธิบายคำชี้แจงในการตอบแบบวัดและเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้หลังจากนิสิตนักศึกษาได้ตอบแบบวัดเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการเก็บข้อมูลในกลุ่มเล็กนอกห้องเรียนบริเวณที่พักของนิสิตตามคณะต่างๆ และหอพักนิสิต ด้วยความสมัครใจ และรอรับแบบสอบถามหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณและวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา และคะแนนรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแต่ละรูปแบบ

2. ทดสอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) โดยมีตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิเคราะห์ตัวแปรตัวแปรตามทีละตัว ได้แก่ คะแนนการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหา และคะแนนรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธี Dunnett's T3

สรุปผลการวิจัย

1. นิสิตนักศึกษาโดยรวมและทั้งชายและหญิง ใน 4 สาขาวิชา ทั้ง 4 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีดีเลิศ ดี ปานกลางและต่ำ อนุมานสาเหตุความรับผิดชอบว่าตนมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน แต่ทั้งตนและผู้อื่น/ปัจจัยอื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาด้านการเรียน โดยมีนิสิตนักศึกษาถึงร้อยละ 70 ที่รับรู้ว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนของตน ในขณะที่มีนิสิตนักศึกษาร้อยละ 52.9 รับรู้ว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา และร้อยละ 44.5 ที่รับรู้ว่าทั้งตนและผู้อื่นรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา และร้อยละ 2.6 ที่รับรู้ว่าผู้อื่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา

2. นิสิตนักศึกษาทั้งชายและหญิง และที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน เรียนสาขาวิชาแตกต่างกัน อนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

3. นิสิตนักศึกษาโดยรวม และนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ทั้งชายและหญิง ในทั้ง 4 สาขาวิชา ทั้ง 4 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เลือกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง แบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญ

ปัญหาได้ด้วยตนเอง และแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา ในระดับสูง และเลือกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษาเลือกใช้เป็นอันดับแรก พบว่า นิสิตนักศึกษาถึงร้อยละ 65.81 เลือกใช้รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญหาได้ด้วยตนเอง ร้อยละ15.69 เลือกใช้รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง ร้อยละ 6.56 เลือกใช้รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา และร้อยละ 2.93 เลือกใช้รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ในขณะที่ร้อยละ 9.02 เลือกรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาเท่าๆ กันมากกว่า 1 รูปแบบ

4. รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

4.1 นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีเลิศ เลือกรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง และแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง มากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง

4.2 นิสิตนักศึกษาชาย เลือกรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาแบบให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ในขณะที่นิสิตนักศึกษาหญิงเลือกรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเองมากกว่านิสิตนักศึกษาชาย

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาไม่ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเลิศ ดี ปานกลาง หรือต่ำ ต่างก็มีความรับผิดชอบในระดับสูงที่จะแก้ไขปัญหาด้านการเรียนที่เกิดขึ้น ในกรณีที่นิสิตนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางหรือต่ำ ทั้งที่รู้สึกว่าตนรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนด้วยตนเองนั้น อาจเป็นไปได้ว่า เพราะยังมีแรงจูงใจหรือความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาไม่เพียงพอ หรืออาจเป็นเพราะขาดแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสมในการจัดการกับปัญหา ดังนั้นจึงควรจัดบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาให้นิสิตนักศึกษากลุ่มดังกล่าว เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจและให้แหล่งทรัพยากรหรือแนวทางที่เหมาะสม สัมพันธภาพของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาดังกล่าวจะเอื้อให้นิสิตนักศึกษาสำรวจตนเอง รับรู้ตนเองและปัญหาได้ตามความเป็นจริง เรียนรู้แนวทางที่จะจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาอาจ

เลือกใช้รูปแบบการให้ความช่วยเหลือแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือรูปแบบการให้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือผสมผสานกับแบบการให้แนวทางในการแก้ปัญหาตามความเหมาะสม

2. จากการศึกษาในเรื่องการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ ควรนำแบบวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบมาใช้เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้สำรวจตนเองและเข้าใจตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้การปรึกษาทางจิตวิทยา เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาตนเอง ปรับเปลี่ยนความคิดโดยเพิ่มการรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหาและการแก้ไขปัญหาทางการเรียนด้วยตนเองและพัฒนาวิธีการเรียนที่เหมาะสม และเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

การวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบและการเผชิญปัญหาทางด้านการเรียนในเชิงลึกขึ้นโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นข้อความรู้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาต่อไป

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน และศึกษาเพื่อทราบถึงรูปแบบการให้ความช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่นิสิตนักศึกษาเลือกใช้เมื่อเผชิญปัญหาโดยทั่วไป ในการวิจัยต่อไปจึงควรศึกษาการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดและการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน และกลวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนและนิสิตนักศึกษา เพื่อเป็นข้อความรู้ในเรื่องรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหาที่เฉพาะเจาะจงเป็นปัญหาด้านการเรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้เป็นแนวทางในการให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่ผู้มีปัญหาการปรับตัวทางด้านการเรียนต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรกวรรณ สุพรรณวรรษา. (2544). *การวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดีและกลวธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จารุวรรณ ตั้งสิริมงคล. (2529). *สุขภาพจิตและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดารณี ประคองศิลป์. (2530). *การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เปรมพร มั่นเสมอ. (2545). *การปรับตัว กลวิธีการเผชิญปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาปีที่ 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พาสนา ผโลศิลป์. (2534). *การสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรสุดา ฮามคำไพ. (2539). *ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวความคิดพิจารณาความเป็นจริง ต่อกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาล.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชนีย์ แก้วคำศรี. (2545). *ความสัมพันธ์ของรูปแบบความผูกพัน การเห็นคุณค่าในตนเองและกลวธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วราภรณ์ รัตนาวิศิษฐิกุล. (2545). *ความหวังและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันชาติ อ่วมแจง. (2529). *การเปรียบเทียบภูมิหลังและปัญหาส่วนตัวของนิสิตสภาพวิทยาทัณฑ์กับนิสิตสภาพปกติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2524). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.* รายงานการวิจัย. ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิวันท์ วงศ์ข้าหลวง. (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Brickman, P., Rabinowitz, V. C., Karuza, J., Coates, D., Cohn, E., & Kidder, L. (1982). Models of helping and coping. *American Psychologist*, *37*, 368 – 384.

Clary, E. G., & Thieman, T. J. (2002). Coping with academic problems: An empirical examination of Brickman et al.'s models of helping and coping. *Journal of Applied Social Psychology*, *32*, 33 – 59.

Corey, G. (1995). *Theory and practice of group counseling.* 4th ed. California: Brooks/Cole Publishing Company.

Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations.* New York: Wiley.

Karuza, J., Zevon, M. A., Gleason, T. A., Karuza, C. K., & Nash, L. (1990). Models of helping and coping, responsibility attributions, and well-being in community elderly and their helpers. *Psychology and Aging, 5,* 194 – 208.

Karuza, J., Zevon, M. A., Rabinowitz, V. C., & Brickman, P. (1982). Attribution of responsibility by helpers and recipients. In T. A. Wills (Ed.), *Basic processes in helping relationships.* New York: Academic Press.

Kernes, J. L.,& McWhirter, J. J. (2001). Counselors' attribution of responsibility, etiology, and counseling strategy. *Journal of Counseling & Development*, *79*, 304 – 313.

Lopez, S. R., & Wolkenstein, B. H. (1990). Attributions, person perception, and clinical issues. In S. Graham & V. S. Folkes (Eds.), *Attribution theory: Applications to achievement, mental health, and interpersonal conflict* (pp. 103-121). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Marcotte, G. (1997). A model investigating adjustment to university in first year students. *Dissertation Abstracts International, 57*: 2858.

McCracken, J. E., & Hayes, J. A. (1997). Attributions of responsibility for memory problems in older and younger adults. *Journal of Counseling & Development, 75*, 385 – 391.

Michlitsch, J. F., & Frankel, S. (1989). Helping Orientations: Four Dimensions. *Perceptual and Motor Skills, 69, 1371 – 1378.*

Nystul, M. S. (1999). *Introduction to counseling: An art and science perspective.* Boston: Allyn and Bacon.

Wall, T. N., & Hayes, J. A. (2000). Depresses clients' attributions of responsibility for the causes of and solutions to their problems. *Journal of Counseling & Development, 78*, 81 – 86.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1. ค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

1.2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$SD = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum (x - \bar{x})^2$ แทน ผลรวมของส่วนต่างระหว่างคะแนนกับคะแนนเฉลี่ยยกกำลังสอง

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์เครื่องมือ ได้แก่

2.1. วัดค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ a (a - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

$$a = \left(\frac{n}{n-1}\right)\left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2}\right)$$

เมื่อ n แทน จำนวนข้อ

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_x^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนผู้รับการทดสอบทั้งหมด

2.2. ค่าอำนาจจำแนกของแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง และแบบวัดเจตคติในการแสวงหาความช่วยเหลือ

สถิติที่ใช้ทดสอบ คือ t – test แบบกลุ่มอิสระ

$$t = \frac{\overline{x_1} - \overline{x_2}}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}}\sqrt{\frac{n_1 + n_2}{n_1 n_2}}}$$

df = $n_1 + n_2$ - 2

เมื่อ $\overline{x_1}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1

$\overline{x_2}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มที่ 1

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มที่ 2

s_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1

s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2

2.3. ค่าความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของข้อทั้งหมดด้วยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\left[N\sum X^2 - \left(\sum X\right)^2\right]}\sqrt{\left[N\sum Y^2 - \left(\sum Y\right)^2\right]}}$$

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. การทดสอบค่าความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA)

$$F = \frac{MS_A}{MS_E}$$

$$F = \frac{MS_B}{MS_E}$$

$$F = \frac{MS_{AB}}{MS_E}$$

$$MS_A = \frac{SS_A}{a-1}$$

$$MS_B = \frac{SS_B}{b-1}$$

$$MS_{AB} = \frac{SS_{AB}}{(a-1)(b-1)}$$

$$SS_T = SS_A + SS_B + SS_{AB} + SS_E$$

โดยที่ SS_T แทน ผลบวกของความผันแปรทั้งหมดที่มีองศาอิสระ $abn - 1 = n - 1$

SS_A แทน ผลบวกของความผันแปรที่เกิดจากปัจจัย A ที่มีองศาอิสระ $(a-1)$

SS_B แทน ผลบวกของความผันแปรที่เกิดจากปัจจัย B ที่มีองศาอิสระ $(b-1)$

SS_{AB} แทน ผลบวกของความผันแปรที่เกิดจากอิทธิพลร่วมของปัจจัย A และ B ที่มีองศาอิสระ $(a-1)(b-1)$

SS_E แทน ผลบวกของความคลาดเคลื่อนยกกำลังสองที่มีองศาอิสระ $(a-1)(b-1)$

3.2. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ Dunnett's T3

$$t = \frac{(\overline{x_1} - \overline{x_2})}{\sqrt{MS_W\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

df = N – K

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่ามัชฌิมเลขคณิตของแต่ละกลุ่ม

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

MS_W แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

K แทน ค่าคงที่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

แบบวัดฉบับสมบูรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสำรวจตนเองด้านการเรียน

ตอนที่ 3 แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผชิญปัญหา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจตนเองด้านการเรียน

คำชี้แจง

แบบสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทราบถึงปัญหาทางการเรียนและการแก้ไขปัญหาของท่าน ข้อมูลที่ได้จะใช้เพื่อการวิจัยของนิสิตปริญญาโท คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ข้อมูลต่างๆ จะเก็บเป็นความลับและจะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น

กรุณาตอบทุกส่วนและทุกข้อ

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
โสภิตา พุ่มดียิ่ง
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย **ü** ลงใน ( ) และเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงใน

ปัจจุบัน

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ ..... ปี
2. มหาวิทยาลัย ..... คณะ ..... สาขาวิชา .....
   ชั้นปี ..... เลขประจำตัวนิสิต .....
3. เกรดเฉลี่ยสะสม (G.P.A.) .....

ตอนที่ 2 แบบสำรวจตนเองด้านการเรียน

คำชี้แจง ในการเรียนนั้น ท่านอาจเรียนได้โดยราบรื่น แต่บางครั้งท่านอาจจะพบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาอันเป็นสาเหตุทำให้ท่านมีปัญหาทางการเรียน โดยทั่วไปท่านคิดว่าสาเหตุมาจากตัวท่านเอง หรือผู้อื่น หรือสิ่งอื่น และการแก้ไขปัญหาจะสำเร็จลุล่วงได้นั้นเกิดจากตัวท่านเอง หรือผู้อื่น หรือสิ่งอื่น

ขอให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อแล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด โดยไม่คำนึงว่าคนส่วนใหญ่จะทำหรือคิดอย่างไร กรุณาใส่เครื่องหมาย **ü** ลงในช่องตามลำดับความมากน้อย ที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด **โปรดตอบทุกข้อ**

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

3 หมายถึง เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยพอๆ กัน

4 หมายถึง เห็นด้วย

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

<u>ตัวอย่างการตอบ</u>

เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน	1	2	3	4	5
1. ฉันเป็นต้นเหตุของปัญหาของฉันเอง				ü	

แสดงว่า ท่านคิดว่า สาเหตุของปัญหาเกิดจากตัวท่านเอง

ข้อความต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือตรงกับตัวท่านมากน้อยเพียงใด

เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน	1	2	3	4	5
1. ฉันเป็นต้นเหตุของปัญหาของฉันเอง					
2. ฉันสามารถจัดการและควบคุมสาเหตุของปัญหาได้					
3. ฉันสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นได้					
4. ปัญหาต่างๆ ที่ฉันมี เกิดจากตัวของฉันเองเป็นส่วนใหญ่					
5. ฉันรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหาและการหาทางแก้ไขปัญหาของฉันเอง					
6. ฉันสามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงได้ด้วยตัวของฉันเอง					
7. ฉันสามารถจัดการหรือควบคุมวิธีที่นำมาใช้แก้ปัญหาได้					
8. ฉันหาทางแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ไขจนสำเร็จได้					

ตอนที่ 3 แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผชิญปัญหา

คำชี้แจง เมื่อท่านพบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ท่านย่อมพยายามหาทางออกในการแก้ไขปัญหานั้นๆ ข้อคำถามต่อไปนี้ถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการเผชิญกับปัญหาของท่าน

ขอให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อแล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด โดยไม่คำนึงว่าคนส่วนใหญ่จะทำหรือคิดอย่างไร กรุณาใส่เครื่องหมาย **ü** ลงในช่องตามลำดับความมากน้อยที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด โปรดตอบทุกข้อ

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
3 หมายถึง ไม่ได้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
4 หมายถึง เห็นด้วย
5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

<u>ตัวอย่างการตอบ</u>

ข้อ	ข้อคำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่ได้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)		*สำหรับผู้วิจัย*
1	เราควรให้ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด	5	4	3	ü2	1		

แสดงว่า ท่านคิดว่า ไม่เห็นด้วยที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

ข้อความต่อไปนี้ ท่านเห็นด้วยหรือตรงกับตัวท่านมากน้อยเพียงใด

ข้อ	ข้อคำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่ได้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)		สำหรับผู้วิจัย
1	เราควรให้ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด	5	4	3	2	1		
2	ปัญหาในชีวิตนั้นยุ่งยากซับซ้อนมาก เราต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ที่จะให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1		
3	การทำตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จะทำให้เราดำเนินชีวิตได้ดียิ่งขึ้น	5	4	3	2	1		
4	เรามีผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆอยู่มากมาย จึงไม่ฉลาดนักที่เราจะแก้ไขปัญหาต่างๆเพียงลำพัง	5	4	3	2	1		
5	เมื่อเราต้องการทำงานให้สำเร็จ ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดก็คือการหาบุคคลที่เป็นผู้รู้ในเรื่องนั้นๆอย่างแท้จริงมาแนะนำว่าเราควรจะทำสิ่งนั้นๆ อย่างไร	5	4	3	2	1		
6	ชีวิตของเรานั้นส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาที่เราไม่ได้เป็นคนก่อ และเราก็ไม่สามารถจะแก้ปัญหานั้นได้ จึงต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	5	4	3	2	1		
7	งานทั้งหลายจะประสบความสำเร็จและดีกว่านี้ถ้ามีคนที่ถนัดในเรื่องนั้นๆมาทำ	5	4	3	2	1		
8	เราไม่ควรคาดหวังให้ใครทำงานที่ยากเกินไปและเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีผู้เข้าไปช่วยแก้ปัญหาให้	5	4	3	2	1		

ข้อ	ข้อคำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่ได้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)		สำหรับผู้วิจัย
9	ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น มักเกิดจากการที่บุคคลละเลย ไม่ทำในสิ่งที่เขาควรจะทำ	5	4	3	2	1		
10	ความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงในการดำเนินชีวิตก็คือ บุคคลไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำที่เป็นแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม	5	4	3	2	1		
11	ถ้าหากเราต้องการที่จะแก้ไขปัญหาของเราให้หมดไป เราต้องยอมรับความคิดของผู้อื่นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม	5	4	3	2	1		
12	หากขาดบรรทัดฐานทางสังคมมาเป็นตัวชี้นำแล้วเราก็ไม่รู้จะดำเนินชีวิตได้อย่างไร	5	4	3	2	1		
13	เพื่อให้สังคมอยู่อย่างปกติสุข ผู้คนจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะจากผู้รู้ในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1		
14	ถ้าคนเราไม่กลัวว่าจะมีคนปฏิเสธ ไม่ยอมรับเราเราก็จะไม่พยายามทำในสิ่งที่ถูกต้อง	5	4	3	2	1		
15	ปัญหาที่มีมักเกิดจากการที่บุคคลมีความรู้สึกผิดสับสน ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จึงต้องการแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา	5	4	3	2	1		
16	เพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จ คนเราต้องการแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อปฏิบัติตามได้อย่างมั่นใจ	5	4	3	2	1		
17	เมื่อมีปัญหา คนเราจะรู้สึกสับสนและต้องการความช่วยเหลือจากผู้รู้ที่จะให้กำลังใจ และคอยกำกับดูแลให้เราปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง	5	4	3	2	1		

ข้อ	ข้อคำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่ได้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)		สำหรับผู้วิจัย
18	ปัญหาต่างๆที่เราประสบ จะแก้ไขให้ลุล่วงได้อย่างแท้จริง ก็ด้วยตัวของเราเอง	5	4	3	2	1		
19	ที่สำคัญที่สุด คนเราย่อมต้องรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับตน	5	4	3	2	1		
20	เมื่อเจออุปสรรค เราจำเป็นต้องหาทางแก้ไขด้วยตัวของเราเองและพยายามให้มากขึ้นเพื่อให้ผ่านสิ่งนั้นไปได้	5	4	3	2	1		
21	ความตั้งใจมุ่งมั่นของเราจะช่วยให้เราแก้ปัญหาต่างๆได้มากกว่าการพึ่งพาผู้อื่นให้แก้ปัญหาให้	5	4	3	2	1		
22	ชีวิตต้องการบุคคลที่สามารถยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาที่ตนเองเป็นผู้สร้างขึ้นมา	5	4	3	2	1		
23	ชีวิตต้องการบุคคลอื่นมาคอยกระตุ้นเตือนให้กำลังใจ เพื่อให้เราได้ก้าวต่อไป	5	4	3	2	1		
24	สิ่งสำคัญในชีวิตที่ทำให้เราประสบความสำเร็จได้ คือ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความทะเยอทะยาน ความมั่นใจในตนเองและการมองเห็นคุณค่าในตนเอง	5	4	3	2	1		
25	คนรอบข้างควรให้กำลังใจผู้ที่กำลังประสบปัญหาเพื่อที่เขาจะได้มีพลังในการต่อสู้แก้ปัญหาด้วยตัวเองได้	5	4	3	2	1		
26	เราทุกคนย่อมมีส่วนในปัญหาที่เกิดขึ้น จึงต้องเสริมสร้างกำลังใจให้เข้มแข็ง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นๆให้ลุล่วง	5	4	3	2	1		
27	ความสำเร็จในการเรียนหรือในงานใดๆ เกิดจากการที่บุคคลมีความมั่นใจ ขยัน และทำงานหนัก	5	4	3	2	1		

ข้อ	ข้อคำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่ได้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)		สำหรับผู้วิจัย
28	ความบกพร่องต่างๆที่บุคคลมี เป็นผลจากอิทธิพลทางสังคม ดังนั้นเราควรช่วยให้เขาเอาชนะความบกพร่องต่างๆแทนที่จะตำหนิเขา	5	4	3	2	1		
29	คนเราต้องการความร่วมมือจากผู้อื่น เพื่อชดเชยกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ต่างๆในชีวิตที่เขาประสบ	5	4	3	2	1		
30	คนเราควรช่วยผู้อื่นให้เขารู้จักช่วยเหลือตนเองได้	5	4	3	2	1		
31	บ่อยครั้งที่คนเราไม่ได้แก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เหตุเพราะสถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย	5	4	3	2	1		
32	บ่อยครั้งที่เรามักไม่มีโอกาสที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆด้วยตนเอง	5	4	3	2	1		
33	เราควรแก้ไขสิ่งที่ผิดให้ถูกต้อง แม้ว่าปัญหานั้นๆเราไม่ได้เป็นผู้ก่อขึ้นก็ตาม	5	4	3	2	1		
34	โดยทั่วไป บุคคลมีศักยภาพที่จะแก้ปัญหาของตน เพียงแต่ยังขาดทักษะและโอกาสในการพัฒนาความสามารถ	5	4	3	2	1		
35	บุคคลสมควรใช้โอกาสที่ผู้อื่นหยิบยื่นให้ เช่น โอกาสในการเรียนรู้การพัฒนาทักษะที่จำเป็นและทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	5	4	3	2	1		
36	การเรียนรู้ที่ได้จากการที่เราได้ลงมือแก้ไขปัญหาเอง โดยมีผู้รู้คอยแนะนำนั้น ช่วยให้เราได้พัฒนาความสามารถสำหรับการแก้ปัญหาอื่นๆต่อไป	5	4	3	2	1		
37	ถ้างานกลุ่มออกมาไม่ดี แม้ว่าไม่ได้เกิดจากส่วนที่เราทำ เราก็พร้อมที่จะหาความร่วมมือและแหล่งช่วยเหลืออื่นๆ เพื่อช่วยกันปรับปรุงงานให้ดีขึ้น	5	4	3	2	1		

ตารางที่ 24 ข้อกระทงของแบบวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ จำแนกรายด้าน

การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ	ข้อกระทงข้อที่
1. การอนุมาสาเหตุความรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา	1,2,3,4
2. การอนุมาสาเหตุความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา	5,6,7,8

ตารางที่ 25 ข้อกระทงของแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา จำแนกตามรูปแบบ

รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา	ข้อกระทงข้อที่
1. รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Model) จำนวน 8 ข้อ	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
2. รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา (Direct Guidance Model) จำนวน 9 ข้อ	9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 15, 17
3. รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Self-Generating Model) จำนวน 10 ข้อ	18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27
4. รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง (Empowerment Model) จำนวน 10 ข้อ	28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36,37

ภาคผนวก ค.

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบวัดการอนุมานสาเหตุความรับผิดชอบ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ทั้งหมดในแต่ละด้าน (CITC) การทดสอบค่าที (t-test) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha)

ข้อ	ข้อกระทง	ค่า t-test	ค่า CITC
ด้านรับผิดชอบต่อการเกิดปัญหา			
1.	ฉันเป็นต้นเหตุของปัญหาของฉันเอง	.3802	.2745
2.	ฉันสามารถจัดการและควบคุมสาเหตุของปัญหาได้	.2042	.4813
3.	ฉันสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นได้	.2435	.2036
4.	ปัญหาต่างๆที่ฉันมี เกิดจากตัวของฉันเองเป็นส่วนใหญ่	.4945	.2915
ด้านรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา			
5.	ฉันรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหาและการหาทางแก้ไขปัญหาของฉันเอง	.3802	.2745
6.	ฉันสามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงได้ด้วยตัวของฉันเอง	.2042	.4813
7.	ฉันสามารถจัดการหรือควบคุมวิธีที่นำมาใช้แก้ปัญหาได้	.2435	.2036
8.	ฉันหาทางแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ไขจนสำเร็จได้	.4945	.2915
สัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับ		.72	

ภาคผนวก ง.

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบวัดรูปแบบการช่วยเหลือและการเผชิญปัญหา โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ทั้งหมดในแต่ละด้าน (CITC) การทดสอบค่าที (t-test) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha)

ข้อ	ข้อกระทง	ค่า t-test	ค่า CITC
รูปแบบการให้/รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ			
1.	**เราควรให้ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด**	3.977***	.3321**
2.	**ปัญหาในชีวิตนั้นยุ่งยากซับซ้อนมาก เราต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ที่จะให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม**	4.899***	.4680**
3.	**การทำตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จะทำให้เราดำเนินชีวิตได้ดียิ่งขึ้น**	5.019***	.3951**
4.	**เรามีผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆอยู่มากมาย จึงไม่ฉลาดนักที่เราจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆเพียงลำพัง**	4.209***	.3275**
5.	**เมื่อเราต้องการทำงานให้สำเร็จ ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดก็คือการหาบุคคลที่เป็นผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆอย่างแท้จริงมาแนะนำว่าเราควรจะทำสิ่งนั้น ๆ อย่างไร**	5.589***	.3780**
6.	เราไม่จำเป็นต้องคิดแก้ปัญหาแต่เพียงผู้เดียว เพราะมีคนที่รอบรู้มากกว่าเราอยู่มากมาย	2.357*	.1650
7.	**ชีวิตของเรานั้นส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาที่เราไม่ได้เป็นคนก่อ และเราก็ไม่สามารถจะแก้ปัญหานั้นได้ จึงต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ**	7.476***	.5896**
8.	**งานทั้งหลายจะประสบความสำเร็จและดีกว่านี้ ถ้ามีคนที่ถนัดในเรื่องนั้น ๆ มาทำ**	3.538***	.2989**
9.	**เราไม่ควรคาดหวังให้ใครทำงานที่ยากเกินไป และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีผู้เข้าไปช่วยแก้ปัญหาให้**	4.192***	.4074**

ค่า r วิกฤต = .20, * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ข้อ	ข้อกระทง	ค่า t-test	ค่า CITC
รูปแบบการให้/ใช้แนวทางในการแก้ปัญหา			
10.	**ปัญหาต่าง ๆที่เกิดขึ้น มักเกิดจากการที่บุคคลละเลย ไม่ทำในสิ่งที่เขาควรจะทำ**	2.906**	.2904**
11.	**ความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงในการดำเนินชีวิตก็คือ บุคคลไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำที่เป็นแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม**	4.609***	.3711**
12.	ไม่ว่าจะทำอะไร ย่อมมีวิธีดำเนินการที่ถูกต้องและวิธีการที่ผิดเสมอ	4.030***	.3341**
13.	**ถ้าหากเราต้องการที่จะแก้ไขปัญหาของเราให้หมดไป เราต้องยอมรับความคิดของผู้อื่นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม**	4.225***	.4371**
14.	**หากขาดบรรทัดฐานทางสังคมมาเป็นตัวชี้นำแล้ว เราก็ไม่รู้จะดำเนินชีวิตได้อย่างไร**	7.994***	.5194**
15.	**เพื่อให้สังคมอยู่อย่างปกติสุข ผู้คนจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะจากผู้รู้ในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม**	7.209***	.5220**
16.	**ถ้าคนเราไม่กลัวว่าจะมีคนปฏิเสธ ไม่ยอมรับเรา เราก็จะไม่พยายามทำในสิ่งที่ถูกต้อง**	3.914***	.3131**
17.	**ปัญหาที่มีมักเกิดจากการที่บุคคลมีความรู้สึกผิด สับสน ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จึงต้องการแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา**	5.300***	.4210**
18.	**เพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จ คนเราต้องการแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อปฏิบัติตามได้อย่างมั่นใจ**	6.983***	.5302**
19.	**เมื่อมีปัญหา คนเราจะรู้สึกสับสนและต้องการความช่วยเหลือจากผู้รู้ที่จะให้กำลังใจ และคอยกำกับดูแลให้เราปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง**	4.879***	.4212**

ค่า r วิกฤต = .20, * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ข้อ	ข้อกระทง	ค่า t-test	ค่า CITC
รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง			
20.	**ปัญหาต่าง ๆที่เกิดขึ้น มักเกิดจากการที่บุคคลละเลย ไม่ทำในสิ่งที่เขาควรจะทำ**	2.627*	.2753**
21.	**ความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงในการดำเนินชีวิตก็คือ บุคคลไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำที่เป็นแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม**	2.890**	.2381**
22.	**ไม่ว่าจะทำอะไร ย่อมมีวิธีดำเนินการที่ถูกต้องและวิธีการที่ผิดเสมอ**	2.171*	.2979**
23.	**ถ้าหากเราต้องการที่จะแก้ไขปัญหาของเราให้หมดไป เราต้องยอมรับความคิดของผู้อื่นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม**	2.238*	.2541**
24.	**หากขาดบรรทัดฐานทางสังคมมาเป็นตัวชี้นำแล้ว เราก็ไม่รู้จะดำเนินชีวิตได้อย่างไร**	2.025*	.2039*
25.	เพื่อให้สังคมอยู่อย่างปกติสุข ผู้คนจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะจากผู้รู้ในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม	1.588	.1421
26.	ถ้าคนเราไม่กลัวว่าจะมีคนปฏิเสธ ไม่ยอมรับเรา เราก็จะไม่พยายามทำในสิ่งที่ถูกต้อง	1.174	.0823
27.	**ปัญหาที่มีมักเกิดจากการที่บุคคลมีความรู้สึกผิด สับสน ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จึงต้องการแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา**	3.341***	.3311**
28.	**เพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จ คนเราต้องการแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อปฏิบัติตามได้อย่างมั่นใจ**	2.894**	.2494**
29.	**เมื่อมีปัญหา คนเราจะรู้สึกสับสนและต้องการความช่วยเหลือจากผู้รู้ที่จะให้กำลังใจ และคอยกำกับดูแลให้เราปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง**	4.782***	.3584**
30.	**เราทุกคนย่อมมีส่วนในปัญหาที่เกิดขึ้น จึงต้องเสริมสร้างกำลังใจให้เข้มแข็ง และพยายามแก้ไขปัญหานั้น ๆให้ลุล่วง**	3.138**	.2294*
31.	**ความสำเร็จในการเรียนหรือในงานใด ๆ เกิดจากการที่บุคคลมีความมั่นใจ มุ่งมั่น ขยัน และทำงานหนักโดยไม่หวังแต่จะคอยความช่วยเหลือจากผู้อื่น**	2.019*	.1309

ค่า r วิกฤต = .20, * p < .05, ** p < .01, *** p < .001

ข้อ	ข้อกระทง	ค่า t-test	ค่า CITC
รูปแบบการให้/ใช้แหล่งสนับสนุนเพื่อให้สามารถเผชิญปัญหาได้ด้วยตนเอง			
32.	ความบกพร่องต่าง ๆที่บุคคลมี เป็นผลกระทบที่เกิดจากสังคม ดังนั้นเราควรช่วยให้เขาเอาชนะความบกพร่องต่าง ๆแทนที่จะตำหนิเขา	1.753	.1790*
33.	คนเราต้องการความร่วมมือจากผู้อื่น เพื่อชดเชยกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตที่เขาประสบ	3.327***	.3570**
34.	คนเราควรช่วยผู้อื่นให้เขารู้จักช่วยเหลือตนเองได้	3.092**	.3229**
35.	บ่อยครั้งที่คนเราไม่ได้แก้ไขปัญหาต่าง ๆที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เหตุเพราะสถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย	3.253**	.3358**
36.	บ่อยครั้งที่เรามักไม่มีโอกาสที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆด้วยตนเอง	4.901***	.3704**
37.	บางครั้งเราก็ต้องแก้ไขสิ่งที่ผิดให้ถูกต้อง แม้ว่าปัญหานั้น ๆเราไม่ได้เป็นผู้ก่อขึ้นก็ตาม	1.014	.1475
38.	โดยทั่วไป บุคคลมีศักยภาพที่จะแก้ปัญหาของตน เพียงแต่ยังขาดทักษะและโอกาสในการพัฒนาความสามารถ	3.342***	.2889**
39.	บุคคลสมควรใช้โอกาสที่ผู้อื่นหยิบยื่นให้ เช่น โอกาสในการเรียนรู้การพัฒนาทักษะที่จำเป็น และทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	5.748***	.4096**
40.	การเรียนรู้ที่ได้จากการที่เราได้ลงมือแก้ไขปัญหาเอง โดยมีผู้รู้คอยแนะนำนั้น ช่วยให้เราได้พัฒนาความสามารถสำหรับการแก้ปัญหาอื่น ๆต่อไป	4.820***	.4042**
41.	แม้งานจะออกมาไม่ดีและไม่ได้เกิดจากส่วนที่เราทำ เราก็พร้อมที่จะหาความร่วมมือและแหล่งช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อช่วยกันปรับปรุงงานให้ดีขึ้น	3.799***	.2493**
สัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับ		.85	

ค่า r วิกฤต = .20, * p < .05 , ** p < .01 , *** p < .001

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว โสภิตา พุ่มดียิ่ง เกิดเมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2521 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยา จากภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2544

ประสบการณ์ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

1. ประสบการณ์ในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มจิตสัมพันธ์ (Encounter Group)	2	กลุ่ม
สมาชิกกลุ่มพัฒนาตน (Growth Group)	1	กลุ่ม
สมาชิกกลุ่มศิลปะบำบัด (Art Therapy)	1	กลุ่ม

2. ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำกลุ่ม

ผู้นำกลุ่มจิตสัมพันธ์ (Encounter Group)	8	กลุ่ม

3. ประสบการณ์การให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคล

บริการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคล	14	ชั่วโมง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย